

III. Przegląd prawodawstwa

1. PRAWO ADMINISTRACYJNE

(od 1 stycznia do 31 grudnia 1932 r.).

Rok 1932 był rokiem bardzo intensywnej pracy naszych ciał ustawodawczych. Wynikiem tej pracy jest wielka litanja wydanych ustaw, obejmujących wszelkie dziedziny życia. Obok rozwijanej wzorem lat ubiegłych tendencji do zastąpienia ustawodawstw dzielnicowych jednolitem ustawodawstwem polakiem (przykład: kodeks karny i prawo o wykroczeniach), widzimy wielki szereg ustaw, dotyczących spraw gospodarczych, wydanych w związku z przeżywanym obecnie kryzysem gospodarczym. Prawodawca nasz stara się w tej dziedzinie dostosować przepisy do aktualnego stanu gospodarczego, co pociąga za sobą konieczność częstej ich zmiany. Tein się też tłumaczy tak wielka liczba nowel dopiero co wydanych ustaw.

Obok ustaw, mamy pokaźną liczbę rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy oraz znacznie większą liczbę rozporządzeń wykonawczych. Temi ostatnimi jednak nie będziemy się w tem miejscu zajmowali ze względu na zbyt wielką liczbę ustaw i rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej, którym przedewszystkiem należy poświęcić uwagę.

Inaczej sprawa przedstawia się na Śląsku. Działalność Sejmu Śląskiego w omawianym okresie ograniczyła się do paru zmian dotychczas obowiązujących tam ustaw oraz do wyrażania zgody na wejście w życie niektórych ustaw polskich.

Przegląd ustawodawstwa administracyjnego za rok 1932 przeprowadzę wedle przyjętych kryterjów materialnego i formalnego prawa; prawo materialne omówię, dzieląc wedle poszczególnych dziedzin administracji. Muszę tu jednak zrobić jedno zastrzeżenie. Podział na prawo formalne i materialne nie może być w dziedzinie prawa administracyjnego przeprowadzony ściśle, gdyż prawie każda ustawa zawiera zarówno formalne, jak i materialne postanowienia. W zaliczaniu więc danej ustawy do jednego, względnie drugiego działu, będę kierował się jedynie tern, który element w tej ustawie przeważa. Mutatis mutandis to samo należy powiedzieć o po-

dziale materialnego prawa na poszczególne dziedziny administracji. Dopiero po tern zastrzeżeniu mogą przystąpić do przeglądu prawa administracyjnego.

I.

W dziedzinie formalno - organizacyjnego prawa administracyjnego należy wymienić:

1. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. w sprawie pomiarów Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 125);;

2. Ustawę z 17 lutego 1932 r. w sprawie zmian w ustawie o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i komisji ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 129); ustawa ta zmieniła niektóre przepisy ustawy z 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90, poz. 706) i stanowi dalszy etap w zespoleniu poszczególnych działów administracji w ręku kierownika wojewódzkiej władzy administracji ogólnej. Odtąd na czele okręgowego urzędu ziemskiego stoi wojewoda, który w zakresie spraw, należących do właściwości okręgowego urzędu ziemskiego jest z jednej strony odpowiedzialnym wykonawcą zleceń Ministra Reform Rolnych, z drugiej strony służbowym zwierzchnikiem okręgowego urzędu ziemskiego, oraz urzędów i organów jemu podległych, jakoteż przewodniczącym wszelkich organów kolegialnych, powołanych przez obowiązujące przepisy do współdziałania przy załatwianiu spraw agrarnych;

3. Ustawę z 9 marca 1932 r. o właściwości Ministra Reform Rolnych w zakresie wykonywania meljoracji (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 235); ustawa ta przekazuje Ministrowi Reform Rolnych wszelkie sprawy, związane z przeprowadzaniem meljoracji dla celów rolniczych, nie wyłączając regulacji i obwałowania wód niespławnych, oraz sprawy związane z utrzymywaniem odnośnych robót i urządzeń; wyłączone są jednak wody graniczne;

4. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 maja 1932 r. o ustanowieniu urzędu Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 480); rozporządzenie złączyło Ministerstwo Rolnictwa i Ministerstwo Reform Rolnych w jedno Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych, określając równocześnie jego zakres działania;

5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 11 lipca 1932 r. o unormowaniu właściwości władz i trybu postępowania w zakresie administracji rolnictwa i reform rolnych (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 622); rozporządzenie to zmienia obowiązujące dotychczas przepisy w sprawie właściwości władz i trybu postępowania w odniesieniu do Izb Rolniczych, sprawy kultury rolnej, leśnictwa i łowiectwa, hodowli zwierząt, weterynarii, scalania gruntów, zno-

szenia służebności, obrotu nieruchomościami ziemskimi, parcelacji, ochrony drobnych dzierżawców, osadnictwa wojskowego, meljoracji, uregulowania stanu agrarnego gospodarstw przeciętych granicą wschodnią Państwa oraz unormowania własności władz w stosunku do przepisów b. państw zaborczych. Należy zaznaczyć, że pod względem techniki kodyfikacyjnej, musimy uznać omawiane rozporządzenie za wadliwe, łączenie bowiem w jednej ustawie całego szeregu najrozmaitszych dziedzin, utrudnia orjentację i wprowadza chaos;

6. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o zakresie działania Ministra Reform Rolnych i organizacji urzędów i Komisji ziemskich (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 779); zmiana dotyczy art. 32 cyt. ustawy, traktującego o djetach członków Komisji ziemskich za udział w posiedzeniach;

7. Ustawę z 18 lutego 1932 r. o upoważnieniu Ministra Przemysłu i Handlu do ustanawiania prawa zabudowy oraz do zbywania i zamiany gruntów państwowych w Gdyni (Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 138);

8. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o zmianie ustawy z dnia 3 sierpnia 1922 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 186); w związku z nią należy wymienić

9. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. o Najwyższym Trybunale Administracyjnym (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 806), które nie zmieniło zasadniczej myśli ustawy o N. T. A. z 3 sierpnia 1922 r. i w dalszym ciągu nie jest ściśle wykonywaniem postanowień art. 73 Konstytucji;

10. Ustawę z 18 lutego 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dn. 15 lipca 1925 r. o mierniczych przysięgłych (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 130);

11. Ustawę z 10 marca 1932 r. o przejęciu egzekucji administracyjnej przez władze skarbowe oraz o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 328); ustawa ta określa wyłączną właściwość urzędów skarbowych do przymusowego ściągania wszelkiego rodzaju świadczeń pieniężnych, które mogą być ściągane na podstawie obowiązujących przepisów w trybie administracyjnym; wyjątki od powyższej zasady może uczynić Rada Ministrów w drodze rozporządzeń; grzywny, kary pieniężne i t. p., orzeczone w sądowym postępowaniu karnym mogą być ściągane bądź w myśl omawianej ustawy, bądź na zasadzie dotychczasowych przepisów przez sądowe organa egzekucyjne;

12. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 maja 1932 r. w sprawie zniesienia urzędu Ministra Robót Publicznych

(Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 479); rozporządzenie to zniósł Ministerstwo Robót Publicznych, przekazując jego agendy ministerstwom: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa i Reform Rolnych, Przemysłu i Handlu oraz Komunikacji;

13. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 czerwca 1932 r. o przekazaniu zakresu działania w sprawach einigracyjnych Ministrowi Spraw Zagranicznych i o zniesieniu Urzędu Emigracyjnego (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 492);

14. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 czerwca 1932 r. o przekazaniu zakresu działania Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawach zdrowia publicznego Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 493); złączono w Un sposób w jednym resorcie sprawy zdrowia ze sprawami ubezpieczeń społecznych i opieki społecznej, co siłą rzeczy musi doprowadzić do ściślejszego związania organizacyjnego tych pokrewnych działów;

15. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 12 lipca 1932 r. o wprowadzeniu nazwy „Minister Opieki Społecznej” i „Ministerstwo Opieki Społecznej” (Dz. U. R. P. Nr. 64, poz. 597); rozporządzenie zmieniło nazwę „Minister Pracy i Opieki Społecznej” na „Minister Opieki Społecznej”; to samo tyczy się nazwy ministerstwa;

16. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. w sprawie wyborów do izb rzemieślniczych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 780); rozporządzenie nadaje Ministrowi Przemysłu i Handlu uprawnienie do odroczenia wyborów do Izb rzemieślniczych do końca 1933 r.;

17. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 3 grudnia 1932 r. w sprawie zmiany właściwości niektórych władz w zakresie podziału administracyjnego Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 109, poz. 895);

18. Ustawę z 10 marca 1932 r. o przedłużeniu okresu urzędowania organów samorządowych na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 331);

19. Ustawę z 15 marca 1932 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. o dostosowaniu uposażenia członków zarządu i pracowników związków komunalnych do uposażenia funkcjonariuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 345);

20. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 października 1932 r. Prawo o ustroju adwokatury (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 733); prawo to tworzy samorząd zawodowy.

Na obszarze Województwa Śląskiego:

1. Ustawę z 24 lutego 1932 r. w sprawie zmiany nazwy gminy „Goczałkowice Dolne” na „Goczałkowice Zdrój” (Dz. U. Śl. Nr. 4, poz. 7);

2. Ustawę z 24 lutego 1932 r. w sprawie wcielenia gminy Bobrek do miasta Cieszyna (Dz. U. Śl. Nr. 4, poz. 8).

II.

W dziedzinie materialnego prawa administracyjnego wymienić należy:

a) Z dziedziny administracji stosunków osobistych:

1. Ustawę z 18 marca 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o ustanowieniu orderu „Orła Białego” (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 346).

2. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 października 1930 r. o Krzyżu i Medalu Niepodległości (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 820);

3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 3 grudnia 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 4 lutego 1921 r. o ustanowieniu orderu „Odrodzenia Polski” (Dz. U. R. P. Nr. 109, poz. 899);

4. Ustawę z 11 marca 1932 r. o zgromadzeniach (Dz. U. R. P. Nr. 48, poz. 450); ustawa dotyczy zgromadzeń publicznych i zgromadzeń niepublicznych czyli zebrań, zjazdów oraz zgromadzeń przedwyborczych;

5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 808); rozporządzenie stoi na stanowisku wolności zakładania stowarzyszeń, byleby ich działalność, cel i ustrój nie sprzeciwiały się prawu i nie zagrażały bezpieczeństwu, spokojowi lub porządkowi publicznemu;

6. Ustawę z 15 marca 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o ewidencji i kontroli ruchu ludności (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 390);

7. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 3 grudnia 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 20 stycznia 1920 r. o obywatelstwie Państwa Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 109, poz. 896); zawiera drobne zmiany;

8. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 3 grudnia 1932 r. o nabywaniu nieruchomości przez obcokrajowców (Dz. U. R. P. Nr. 109, Moz. 897).

b) Z dziedziny służby publicznej:

1. Ustawę z 21 stycznia 1932 r. w sprawie zmian w ustawie z dnia 9 października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 117);

2. Ustawę z 18 marca 1932 r. o zmianie niektórych przepisów, dotyczących zaopatrzenia emerytalnego funkcjonarjuszów państwowych i zawodowych wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 239); ustawa wprowadza bardzo istotne zmiany w dotychczas obowiązującym tekście; między innymi wprowadza opłatę emerytalną w wysokości 8% uposażenia w miejsce dotychczasowych 5%, zwiększa niezbędny do nabycia prawa do uposażenia emerytalnego czasokres nieprzerwanej służby państwowej do lat 15, zmniejsza natomiast pełny wymiar uposażenia emerytalnego do 92% podstawy wymiaru;

3. Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 30 kwietnia 1932 r. w sprawie mnożnej dla obliczenia uposażenia funkcjonarjuszów państwowych i osób wojskowych pełniących służbę na obszarze W. M. Gdańska (Dz. U. R. P. Nr. 37, poz. 375);

4. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 maja 1932 r. o zmianie wysokości uposażeń funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych oraz zaopatrzeń emerytalnych (Dz. U. R. P. Nr. 43, poz. 419);

5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 października 1932 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 737); między innymi rozporządzenie to ustala zarówno dolną, jak i górną granicę, w ramach których dokonywane być mogą awanse urzędników oraz zmieniło przepisy o kwalifikowaniu urzędników, co pociągnęło za sobą zniesienie instytucji Komisji Kwalifikacyjnych;

6. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 października 1932 r. o organizacji Komisji dyscyplinarnych i postępowaniu dyscyplinarnem przeciwko funkcjonariuszom państwowym (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 738); rozporządzenie to uchyliło moc obowiązującą ustawy z 17 lutego 1922 r. w tym samym przedmiocie, wprowadzając nieznaczne zresztą odchylenia.

Na obszarze Województwa Śląskiego:

1. Ustawę z 22 marca 1932 r. w sprawie uposażenia funkcjonarjuszów województwa śląskiego tudzież funkcjonarjuszów Związków Komunalnych (Dz. U. Śl. Nr. 6, poz. 11);

2. Ustawę z 22 marca 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 8 lipca 1925 r. w przedmiocie uposażenia funkcjonarjuszów Woje-

wództwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów związków komunalnych (Dz. U. Śl. Nr. 6, poz. 12);

3. Ustawę z 24 marca 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 8 lipca 1925 r. w przedmiocie uposażenia funkcjonariuszów Województwa Śląskiego, tudzież funkcjonariuszów Związków Komunalnych (Dz. U. Śl. Nr. 6, poz. 15);

4. Ustawę z 15 kwietnia 1932 r. o urzędnikach i niższych funkcjonariuszach Biura Sejmu Śląskiego (Dz. U. Śl. Nr. 10, poz. 20),.

c) Z dziedziny bezpieczeństwa publicznego:

1. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 11 lipca 1932 r. Prawo o wykroczeniach (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 572); zasadnicza i na szeroką skalę pomyślana reforma ustawodawstwa karnego, wprowadzająca z dniem 1 września 1932 r. jednolity dla całego Państwa kodeks karny i prawo o wykroczeniach, zwiększyła wybitnie zakres działania władz administracyjnych. Kodeks karny obejmuje tylko zbrodnie i występki, wykroczenia zaś zostały ujęte w formie osobnego rozporządzenia, przyczem rozpoznawanie w tych sprawach przekazano władzom administracyjnym; z rozporządzeniem tem łączy się ściśle

2. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 11 lipca 1932 r. Przepisy wprowadzające kodeks karny i prawo o wykroczeniach (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 573) oraz

3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o amnestji z powodu wprowadzenia z dniem 1 września 1932 r. jednolitego kodeksu karnego i prawa o wykroczeniach (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 782).

4. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 października 1932 r. o zmianie niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 740);

5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 października 1932 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Straży Granicznej (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 749);

6. Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. Prawo o broni, amunicji i materiałach wybuchowych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 807); rozporządzenie to normuje sprawę handlu bronią i amunicją, zagadnienie kontroli handlu bronią i amunicją, zagadnienie nabywania, posiadania i noszenia broni i amunicji oraz materiałów wybuchowych, wreszcie omawia sprawę strzelnic.

d) Z dziedziny administracji szkolnej:

1. Ustawę z 18 marca 1932 r. o Akademji Sztuk Pięknych w Warszawie (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 305); Szkole Sztuk Pięknych w Warszawie ustawa nadała nazwę akademji i zaliczyła w poczet szkół wyższych;

2. Ustawę z 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 343);

3. Ustawę z 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 389); ustawa ta posiada Łasadnicze znaczenie dla całego życia państwowego, nie zawiera jednak norm szczegółowych, określających całość zagadnienia szkolnictwa pod względem organizacyjnym. Jest raczej ustawą ramową i programową, ujmującą pod tym kątem widzenia całokształt tego zagadnienia, poczynając od przedszkoli aż do szkół wyższych włącznie. Na uwagę zasługuje w tern miejscu zmiana w ustroju szkolnictwa średniego ogólnokształcącego. Szkoła średnia ogólnokształcąca jest sześcioletnia i składa się z czteroletniego gimnazjum i dwuletniego liceum. Obok szkół, obejmujących gimnazjum i liceum, mogą być tworzone szkoły, obejmujące tylko gimnazjum lub tylko liceum:

4. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 773); rozporządzenie to wprowadziło cały szereg zmian w dziedzinie mianowania nauczycieli, kwalifikowania, przenoszenia do innej szkoły, zawieszania w pełnieniu służby, wreszcie zawiera postanowienia dotyczące organizacji komisji dyscyplinarnych i postępowania dyscyplinarnego;

5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o kwalifikacjach zawodowych do nauczania w szkołach i na kursach zawodowych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 774);

6. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 lutego 1928 r. o stosunku służbowym profesorów państwowych szkół akademickich i pomocniczych sił naukowych tych szkół (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 819).

Na obszarze Województwa Śląskiego:

1. Ustawa z 24 marca 1932 r. w przedmiocie przejścia gimnazjum komunalnego w Szarleju i gimnazjum męskiego komunalnego w Siemianowicach na etat Skarbu Śląskiego (Dz. U. Śl. Nr. 6, poz. 14). .

e) Z prawa fundacyjnego:

1. Ustawę z 18 marca 1932 r. o zezwoleniu na obciążenie hipoteczne nieruchomości fundacji „Zakłady Kórnickie” (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 304).

f) Z administracji wojskowej i marynarki wojennej:

1. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. o zmianach i uzupełnieniach niektórych postanowień ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz., 213);

2. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. o zmianach i uzupełnieniach niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych marynarki wojennej (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 214);

3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 października 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 marca 1928 r. o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych marynarki wojennej (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 748);

4. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. w sprawie zmian w ustawie z dnia 23 marca 1922 r. o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów Wojsk Polskich (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 121); ustawa wprowadziła nowy przepis, w myśl którego oficerowie, przeniesieni w stan nieczynny ze względów służbowych, przez czas przebywania w stanie nieczynnym nie pobierają uposażenia, czas ten jednak zalicza się im do czasokresu niezbędnego dla awansu oraz do wyługi emerytalnej;

5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 1 kwietnia 1932 r. o małżeństwach oficerów (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 295);

6. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 października 1932 r. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowych (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 747);

7. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. w sprawie zmian w ustawie z dnia 2 kwietnia 1925 r. o potrąceniach z uposażenia osób wojskowych (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 122);

8. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o poborze rekruta w 1932 roku (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 187);

9. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o sprzedaży ruchomości, pozostawionych przez szeregowych, samowolnie opuszczających oddziały wojskowe (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 248);

10. Ustawę z 9 marca 1932 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. o rzeczowych świadczeniach wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 288);

11. Ustawę z 14 marca 1932 r. uzupełniającą przepisy o nadaniu ziemi żołnierzom wojska polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 335);

12. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. o rejonach bezpieczeństwa przy wojskowych zakładach amunicyjnych oraz składach amunicji i materiałach wybuchowych (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 123); ze względu na bezpieczeństwo życia, zdrowia i mienia obywateli, oraz celem zabezpieczenia wojskowych zakładów amunicyjnych oraz składów amunicji i materiałów wybuchowych ustawa ta wprowadziła szereg ograniczeń prywatnych praw właścicieli gruntów przyległych;

13. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. o stosunkach prawnych w obszarach warownych i rejonach umocnionych (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 124); ustawa przewiduje, że ze względu na interes obrony Państwa Rada Ministrów na wniosek Ministra Spraw Wojskowych może w drodze rozporządzeń wprowadzać ograniczenia wykonywania prywatnych praw rzeczowych w obrębie obszarów warownych i rejonów umocnionych;

14. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o drogach lądowych i drogach wodnych śródlądowych w czasie wojny lub grożącego Państwu niebezpieczeństwa (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 230); dotyczy ona podporządkowania Państwu wszystkich dróg lądowych i wodnych śródlądowych w razie wybuchu wojny lub zarządzenia ogólnej, bądź częściowej mobilizacji;

15. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 października 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o ochotniczych lotach ćwiczebnych (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 739);

16. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o premjowaniu pojazdów mechanicznych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 784); rozporządzenie przewiduje premje, wypłacane z Państwowego Funduszu Drogowego, nabywcom pojazdów mechanicznych produkcji krajowej, którzy wykażą się zaświadczeniem władzy wojskowej, że te pojazdy odpowiadają specjalnym wymaganiom obrony Państwa.

g) Z administracji sanitarnej:

1. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o zmianach w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 209);

2. Ustawę z 17 marca 1932 r. o chowaniu zmarłych i stwierdzeniu przyczyny zgonu (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 359);

3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 25 września 1932 r. o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 712).

h) Z administracji społecznej:

1. Ustawę z 18 lutego 1932 r. zmieniającą niektóre postanowienia ustawy z dnia 6 maja 1928 r. o pomocy państwowej na odbudowę budynków zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 131);

2. Ustawę z 18 marca 1932 r. o dobrach skonfiskowanych przez byłe rządy zaborcze uczestnikom walk o niepodległość (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 189);

3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. zmieniające niektóre przepisy ustawy z dnia 18 marca 1932 r. o dobrach skonfiskowanych przez byłe rządy zaborcze uczestnikom walk o niepodległość (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 771);

4. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o przenoszeniu portfeli ubezpieczeniowych (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 231); ustawa określa warunki, na jakich jeden zakład ubezpieczeń może zawrzeć z innym zakładem ubezpieczeń umowę o przeniesieniu całości lub części ubezpieczeń;

5. Ustawę z 25 lutego 1932 r. uchylającą ustawę sejmową z dn. 28 lutego 1919 r. w przedmiocie zaopatrzenia ludności w drzewo budulcowe i opałowe (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 232);

6. Ustawę z 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 238); ustawa ta unormowała całokształt spraw w dziedzinie zaopatrzenia inwalidów wojennych t. j. osób, które doznały uszkodzenia zdrowia lub okaleczenia na skutek służby w wymienionych w ustawie armjach podczas wojny oraz inwalidów wojskowych t. j. osób, które doznały uszkodzenia zdrowia lub okaleczenia na skutek służby w wojsku Rzplitej w czasie pokoju lub też członków organizacji P. W., którzy doznali okaleczenia, powodującego utratę zdolności do pracy zarobkowej na skutek zajęć wojskowych z bronią, jakoteż osób pozostałych po inwalidach wojennych i wojskowych;

7. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29 marca 1932 r. o zmianie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 253);

8. Ustawę z 10 marca 1932 r. o zmianie art. 7 ustawy z dnia 18 lutego 1925 r. o Radzie Opieki Społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 298);

9. Ustawę z 17 marca 1932 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 r. o przymusie ubez-

pieczenia od ognia i o powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 303); zmiana dotyczy wypłat odszkodowania ;

10. Ustawę z 10 marca 1932 r. o rozdziale i przeznaczeniu majątku, pozostałego po Kolejowych Kasach Chorych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 332);

11. Ustawę z 17 marca 1932 r. o uregulowaniu stosunków służbowych pracowników instytucji ubezpieczeń społecznych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 338);

12. Ustawę z 11 marca 1932 r. w sprawie uzupełnienia ustawy z dnia 19 grudnia 1923 r. w przedmiocie wykonania decyzji Rady Ligi Narodów z dnia 17 lipca 1932 r. o uregulowaniu ubezpieczeń społecznych na terytorjach dawniej niemieckich, odstąpionych Polsce bezpośrednio na podstawie traktatu wersalskiego, oraz w przedmiocie dodatków drożyznianych dla uprawnionych do pobierania świadczeń na podstawie tej decyzji (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 393);

13. Ustawę z 17 marca 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 399); ustawa zawiera szereg zmian ustawy z 1924 r. kilkakrotnie już nowelizowanej;

14. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 r. o pomocy bezrobotnym (Dz. U. R. P. Nr. 74., poz. 664); celem łagodzenia skutków braku pracy i niesienia pomocy bezrobotnym rozporządzenie utworzyło Fundusz Pomocy Bezrobotnym; organami Funduszu są: Komitet Naczelny, Dyrekcja i Komitety lokalne;

15. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. o reorganizacji prawno - publicznych zakładów ubezpieczeń w województwach poznańskim i pomorskim (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 811);

16. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. o zmianie niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 maja 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 813);

17. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. o organizacji i funkcjonowaniu instytucji ubezpieczeń społecznych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 814);

18. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 3 grudnia 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 11 grudnia 1924 r. o zao-

patrzeniu osób, szczególnie zasłużonych, oraz o wyjątkowym zaopatrzeniu, nie opartem na innych tytułach prawnych (Dz. U. R. P. Nr. 109, poz. 898).

Na obszarze Województwa Śląskiego:

1. Ustawę 4 maja 1932 r. o zaopatrzeniu osób, które doznały uszkodzenia zdrowia lub okaleczenia w związku z akcją plebiscytową oraz pozostałych po nich rodzin (Dz. U. Śl. Nr. 14, poz. 30)I.

i) Z prawa budowlanego.

1. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o uchyleniu mocy obowiązującej ustawy z dnia 2 marca 1920 r. o organizacji odbudowy technicznej wsi, miast i miasteczek, tudzież rozporządzenia Generała Gubernatora warszawskiego z dnia 1 listopada 1916 r. w przedmiocie komasacji gruntów dla miasta Kalisza (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 233);

2. Ustawę 14 marca 1932 r. o scalaniu działek budowlanych w mieście Gdyni (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 301);

3. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 15 czerwca 1932 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie¹ miast (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 481).

j) Z prawa komunikacyjnego:

1. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. o skupie kolei lokalnej Borki Wielkie—Grzymałów (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 90);

2. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. o skupie kolei lokalnej Droho-bycz—Truskawiec (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 91);

3. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. o skupie kolei lokalnej Lwów—Podhajce (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 92);

4. Ustawę z 28 stycznia 1932 r. o skupie kolei lokalnej Muszyna—Krynica (Dz. U. R. P. Nr. 16, poz. 93);

5. Ustawę z 10 marca 1932 r. w sprawie zmiany statutu Państwowej Rady Kolejowej, stanowiącego część integralną ustawy z dnia 15 kwietnia 1921 r. w sprawie powołania Państwowej Rady Kolejowej (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 290);

6. Ustawę z 17 marca 1932 r. o koncesjach na koleje znaczenia miejscowego i koleje miejskie (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 391), w myśl tej ustawy na budowę i eksploatację kolei znaczenia miejscowego może być udzielona koncesja osobom fizycznym i prawnym po udowodnieniu przez nie możliwości sfinansowania przedsięwzięcia i wykonania budowy. O zaliczenie projektowanej kolei do kategorii kolei znaczenia miejscowego decyduje Minister Komunikacji;

7. Ustawę z 18 lutego 1932 r. zmieniającą niektóre postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o żegludze i spławie na śródlądowych drogach wodnych (Dz. U. R. P. Nr. 25., poz. 215);

8. Ustawę z 7 marca 1932 r. o zbywaniu statków i łodzi polskich, używanych w żegludze na śródlądowych drogach wodnych (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 217);

9. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o warunkach uprawnień do holowania statków w polskich portach morskich (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 783);

10. Ustawę Z, 28 stycznia 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 marca 1928 r. o prawie lotniczym (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 227);

11. Ustawę z 14 marca 1932 r. o zarobkowym przewozie osób i towarów pojazdami mechanicznymi (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 336).

Na obszarze Województwa Śląskiego:

1. Ustawę z 15 stycznia 1932 r. zatwierdzającą budżet Wojewódzkiego Funduszu Drogowego na rok administracyjny 1931/32 (Dz. U. Śl. Nr. 2, poz. 4).

k) Z administracji rolniczej:

1. Ustawę z 25 lutego 1932 r. w sprawie wykonywania planów parcelacyjnych (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 216);

2. Ustawę z 18 marca 1932 r. o uregulowaniu prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw centralnych i wschodnich (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 308);

3. Ustawę z 9 marca 1932 r. o Funduszu Obrotowym Reformy Rolnej (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 236). Celem Funduszu jest sfinansowanie przebudowy ustroju rolnego; składają się nań aktywa i pasywa dotychczasowego Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej, Państwowego Funduszu Kredytu na meljoracje rolne oraz Funduszu Zapomóg i Kredytu Ulgowego według ich stanu na dzień 1 kwietnia 1932 r.;

4. Ustawę z 18 marca 1932 r. o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych (Dz. Ust. R. P. Nr. 30, poz. 307);

5. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień ustawy z dnia 18 marca 1932 r. o wykupie gruntów, podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 776);

6. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o przedłużeniu mocy obowiązującej ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. w sprawie ochrony drobnych dzierżawców rolnych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 775). Przedłużenie nastąpiło do dnia 1 października 1938 r.;

7. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 25 września 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 81., poz. 713)';

8. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. o zmianach w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o Izbach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 817). Rozporządzenie zawiera cały szereg drobiazgowych i szczegółowych zmian;

9. Ustawę z 12 marca 1932 r. o sprzedaży nawozów sztucznych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 300);

10. Ustawę z 25 lutego 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 287);

11. Ustawę z 10 marca 1932 r. o zapobieganiu rozpowszechnianiu się szczurów piżmowych na wolności (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 342);

12. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 czerwca 1927 r. o zagospodarowaniu lasów, niestanowiących własności Państwa (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 778);

13. Ustawę z 7 marca 1932 r. o rybołówstwie (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 357). Ustawa ta ma szczególne znaczenie dla b. zaboru rosyjskiego, w którym dotychczas nie było ustawy rybackiej.

Na obszarze Województwa Śląskiego:

1. Ustawę 4 maja 1932 r. o popieraniu meljoracji rolnych (Dz. U. Śl. Nr. 14, poz. 29).

1) Z administracji przemysłowej.

1. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1927 r. o sztucznych środkach słodzących (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 286);

2. Ustawę z 10 marca 1932 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 lipca 1927 r. o Izbach przemysłowo-handlowych (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 292). Ustawa zawiera szereg zmian natury organizacyjno-funkcjonalnej ;

3. Ustawę z 17 marca 1932 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 293);

4. Ustawę z 18 marca 1932 r. w sprawie regulowania stosunków w przemyśle naftowym (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 306). Ustawa nadaje Ministrowi Przemysłu i Handlu uprawnienia do wydawania w okresie do dnia 1 kwietnia 1937 r. rozporządzeń i zarządzeń w celu uregulowania wydobycia i przerobu oleju skalnego i gazu ziemnego, obrotu temi surowcami i produktami naftowymi. Ustawa traci moc obowiązującą z dniem 1 kwietnia 1937 r.

1) Z administracji gospodarczej:

1. Ustawę z 17 grudnia 1931 r. o zbyciu i zamianie niektórych gruntów państwowych w powiecie oświęcimskim (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 15 ex 1932);

2. Ustawę z 17 grudnia 1931 r. w sprawie zamiany państwowych pól górniczych na pole górnicze, stanowiące własność prywatną (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 16 ex 1932);

3. Ustawę z 17 grudnia 1931 r. o sprzedaży gruntów państwowych, znajdujących się w użytkowaniu Liceum Krzemienieckiego (Dz. U. R. P. Nr. 3, poz. 17 ex 1932);

4. Ustawę z 17 grudnia 1931 r. o zbyciu i zamianie niektórych gruntów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 4, poz. 22 ex 1932);

5. Ustawę z 17 grudnia 1931 r. o zbyciu i zamianie niektórych gruntów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 7, poz. 43 ex 1932);

6. Ustawę z 25 lutego 1932 r. w sprawie sprzedaży i zamiany niektórych nieruchomości państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 234);

7. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o zbyciu gruntu państwowego w miejscowości Szarlej w powiecie świętochłowskim (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 285);

8. Ustawę z 10 marca 1932 r. o sprzedaży niektórych gruntów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 299);

9. Ustawę z 15 marca 1932 r. o sprzedaży nieruchomości państwowej w Cieszynie (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 302);

10. Ustawę z 12 marca 1932 r. o zbyciu i zamianie niektórych gruntów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 316);

11. Ustawę z 10 marca 1932 r. o sprzedaży, zamianie, odstąpieniu i obciążeniu niektórych nieruchomości państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 333);

12. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. w sprawie sprzedaży placu państwowego w Nowojelni (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 785);

13. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o sprzedaży gruntu państwowego w gminie Bliżne w powiecie warszawskim (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 786);

14. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o zbyciu i zamianie niektórych gruntów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 787);

15. Ustawę z 18 lutego 1932 r. a zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1926 r. o utworzeniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. R. P. Nr. 19, poz. 132). Zmiana dotyczy sposobu włączania zysków lub strat przedsiębiorstwa do budżetu państwowego;

16. Ustawę z 10 marca 1932 r. o połączeniu przedsiębiorstw państwowych „Polska Agencja Telegraficzna” i „Wydawnictwa Państwowe” (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 237);

17. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. w sprawie zmian rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o utworzeniu państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 781);

18. Ustawę z 17 marca 1932 r. o zatwierdzeniu zmiany art. 53 statutu Banku Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 222); dotyczy ona podniesienia wysokości kredytu do 100 milionów złotych, z którego Skarb Państwa może w Banku Polskim korzystać;

19. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o zmianie ustawy z dnia 20 czerwca 1921 r. w przedmiocie utworzenia Państwowego Banku Rolnego (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 768); rozporządzenie wprowadza cały szereg zmian, podyktowanych aktualnym stanem gospodarczym. Z rozporządzeniem tem łączy się ściśle:

20. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. o wykonywaniu egzekucji z nieruchomości przez Państwowy Bank Rolny (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 769), nadające Bankowi prawo przeprowadzenia we własnym zakresie egzekucji z nieruchomości przez przymusową ich sprzedaż według postanowień cyt. rozporządzenia.

21. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. o uprawnieniach niektórych towarzystw kredytowych ziemskich i miejskich oraz banków hipotecznych przy prowadzaniu egzekucji z nieruchomości (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 812);

22. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. o pomocy finansowej instytucjom kredytowym (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 815);

23. Ustawę z 25 lutego 1932 r. o ulgach kredytowych dla instytucyj rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 24, poz. 188);

24. Ustawę z 7 marca 1932 r. o ulgach w egzekucyj sądowej przeciwko gospodarzom rolnym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 219);

25. Ustawę z 12 marca 1932 r. o ułatwieniu spłaty uciążliwych zobowiązań, obciążających gospodarstwa rolne (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 221);

26. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. w sprawie uzupełnienia ustawy z dnia 12 marca 1932 r. o ułatwieniu spłaty uciążliwych zobowiązań obciążających gospodarstwa rolne (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 816);

27. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 czerwca 1932 r. w sprawie uchylecia egzekucji z płodów na pniu (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 495);

28. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 r. o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 652);

29. Ustawę z 15 marca 1932 r. o nieumorzonym długu obligacyjnym Towarzystwa Drogi Żelaznej Fabryczno-Łódzkiej (Dz. U. R. P. Nr. 28, poz. 273);

30. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 6 kwietnia 1932 r. w sprawie regulowania obrotu węgla (Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 294);

31. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. w sprawie uzupełnienia ustawy z dnia 22 lipca 1925 r. o uregulowaniu obrotu cukrem na obszarze Rzeczypospolitej (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 818);

32. Ustawę z 10 marca 1932 r. o, udzieleniu poręki państwowej (Dz. U. R. P. Nr. 33, poz. 341); ustawa upoważnia Ministra Skarbu do udzielania poręki państwowej do łącznej sumy 1.500 milionów złotych w złocie za zobowiązania wymienionych w niej instytucyj;

33. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 czerwca 1932 r. o ograniczeniu nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 496);

34. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 czerwca 1924 r. o lichwie pieniężnej (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 656);

35. Ustawę z 20 grudnia 1932 r. o obniżeniu oprocentowania i przedłużeniu okresów umorzenia wierzytelności długoterminowych zabezpieczających listy zastawne i obligacje, oraz wydanych na podstawie tych wierzytelności listów zastawnych i obligacyj (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 950);

36. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 25 września 1932 r. w sprawie pierwszeństwa zaległych ciężarów na rzecz spółek wodnych (Dz. U. R. P. Nr. 81, poz. 715);

37. Ustawa z 10 marca 1932 r. o zmianie przepisów w sprawie komunalnego funduszu pożyczkowo-zapomogowego (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 329);

38. Ustawę z 17 marca 1932 r. o zmianie niektórych przepisów ustaw, dotyczących finansów komunalnych (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 223); dotyczy ona szeregu zmian w dziedzinie samostojnych podatków komunalnych oraz dodatków komunalnych do podatków państwowych;

39. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. w sprawie obniżenia kosztów administracji komunalnej (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 777); rozporządzenie nakłada na związki komunalne obowiązek powzięcia w ciągu 60 dni od wejścia rozporządzenia w życie uchwał w sprawie obniżenia kosztów administracji ogólnej związków komunalnych i administracji przedsiębiorstw komunalnych według norm ustalonych temże rozporządzeniem;

40. Ustawę z 15 marca 1932 r. o pomocy finansowej Skarbu Państwa dla gminy Wilna na pokrycie zobowiązań z tytułu 5 % obligacji konwersyjnych m. Wilna z 1931 r. w funtach szterlingach (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 337).

Na obszarze Województwa Śląskiego:

1. Ustawę z 15 stycznia 1932 r. o wyrażeniu zgody na rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 6 marca 1928 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1924 r. o organizacji giełd (Dz. U. Śl. Nr. 2, poz. 3);

2. Ustawę z 15 kwietnia 1932 r. o wyrażeniu zgody Sejmu Śląskiego na wejście w życie na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego dekretu z dnia 8 lutego 1919 r. o miarach oraz rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o zmianie dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. U. Śl. Nr. 10, poz. 21).

m) Z dziedziny administracji wyznaniowej wymienić należy:

1. Ustawę z 17 marca 1932 r. o składkach na rzecz Kościoła Katolickiego (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 358), która jednak wejdzie w życie dopiero z dniem 1 stycznia 1934 r.

Dr. Stanisław Paczyński (Wilno).

2. PRAWO SKARBOWE

(1. I. — 31. III. 1933) *

I.

Budżet.

Ustawami z dn. 14. III. 1933 (Dz. U. 21/139 i 21/140) uzupełnione zostały budżety na lata skarbowe 1931/32 i 1932/33 dodatkowymi kredytami. W pierwszej z wymienionych ustaw zasługuje na uwagę podwyższenie rent inwalidów wojennych o przeszło 12 milionów zł, zaś druga ustawa przewiduje w nowoutworzonym paragrafie w części, dotyczącej Ministerstwa Skarbu, „ulgi kredytowe dla rolnictwa” w wys. 6.600.000 zł, a ponadto podwyższenie dopłaty do zabezpieczenia na wypadek bezrobocia i pomocy dla bezrobotnych o 12.977.000 zł, zaś emerytur cywilnych o 16.250.000 zł. Zaznaczyć należy, że ogólna suma wydatków państwowych, przewidziana w odpowiednich ustawach skarbowych, nie ma ulec zwiększeniu, ustanowione bowiem kredyty dodatkowe mają znaleźć pokrycie w oszczędnościach uzyskanych ze zmniejszenia wydatków w innych paragrafach wzgl. częściach budżetu. Zauważyć należy także, że w drugiej ustawie ustalone zostały wydatki i dochody Monopoli solnego w nieco zmienionej wysokości, dającej dochód netto na rzecz Skarbu o 1.462.600 zł wyższy, niż przewidywano w pierwotnej ustawie.

Ustawa skarbową z dn. 28. II. 1933 na r. 1933/34 (Dz. U. 23/186) zawiera naogół przepisy zasadnicze, jakie w r. 1931 zostały ustanowione. Na uwagę zasługuje pojawienie się obok trzech dotychczasowych grup budżetu grupy czwartej, obejmującej fundusze. Ogólna suma wydatków, wyrażająca się kwotą 2.457.980.694 zł, utrzymana jest mniejwięcej na poziomie poprzedniego roku budżetowego, natomiast ogólna suma dochodów, przewidziana w kwocie 2.058.931.881 zł, jest o przeszło 300 milionów zł mniejsza, jak w r. ul., wobec czego niedobór w wys. prawie 400 milionów zł jest przeszło pięciokrotnie wyższy od przewidzianego na r. 1932/33. Niedobór ten pokryty będzie z rezerw skarbowych oraz w drodze operacji finansowych.

Ustawa preliminuje kredyty, przeznaczone na wypłaty osobom wojskowym i funkcjonariuszom policji państwowej, pozostającym w służbie czynnej¹⁾, dodatków miesięcznych w wys. 10% uposażenia. Rada Ministrów władna jest na wniosek Ministra Skarbu cofnąć lub obniżyć powyższe dodatki.

* Dz. U. 1933 nr. 1—23.

¹⁾ Dotychczas tylko osobom wojskowym.

Wydatki państwowe mogą być dokonywane, jak dotąd, wyłącznie na te cele i w tych granicach, które zostały ustalone w rubrykach budżetu Państwa. Kredyty, przewidziane w budżecie, będą otwierane jak dotąd przez Ministra Skarbu miesięcznie. Otwieranie kredytów nie objętych budżetem może nastąpić tylko na wniosek Ministra Skarbu, uchwalony w drodze ustawodawczej, pod warunkiem równoczesnego uzyskania wystarczającego pokrycia. Przed uchwaleniem takiego wniosku wolno robić wydatki na cele, nie przewidziane w budżecie, albo na cele przewidziane, lecz w granicach wyższych, niż je budżet określa, wzgl. pozwala na to ustawa, gdy nastąpiła konieczność natychmiastowego asygnowania sum ze Skarbu. Wydatki takie muszą się opierać na uchwałę Rady Ministrów, która jest obowiązana w terminie tygodniowym ogłosić te uchwałę w „Monitorze Polskim”, przesłać ją do wiadomości Najwyższej Izby Kontroli i jednocześnie przedłożyć Sejmowi wniosek w sprawie kredytów dodatkowych.

Minister Skarbu ma prawo na wniosek właściwego ministra, wzgl. Marszałków Sejmu i Senatu i Prezesa Najwyższej Izby Kontroli przenosić kredyty między paragrafami, obejmującymi wydatki, związane z normalnym tokiem administracji (bieżące koszty utrzymania i funkcjonowania organów administracji państwowej) w obrębie każdego działu poszczególnych części budżetu zwyczajnego administracji, oraz kredyty ze wszystkich paragrafów w obrębie każdej części budżetu administracji na wszystkie paragrafy. obejmujące wydatki, niewymienione powyżej (w części dotyczącej Ministerstwa Spraw Wojskowych także na „Rezerwę zaopatrzenia” wojska i marynarki). Przeniesienia powyżej wymienione nie mogą być dokonywane w celu zwiększenia wydatków na uposażenia; są one dokonywane za zgodą Prezesa Rady Ministrów. O przeniesieniach zawiadamia Minister Skarbu natychmiast Najwyższą Izbę Kontroli. Ponadto Minister Skarbu ma prawo na wniosek właściwego Ministra przenosić kredyty między paragrafami w obrębie planów finansowo - gospodarczych poszczególnych przedsiębiorstw, monopolów i funduszy państwowych²).

Minister Skarbu ma również prawo na wniosek właściwego ministra zwiększać wydatki w planach finansowo - gospodarczych przedsiębiorstw, monopolów i funduszy państwowych, oraz ustalać nowe wydatki w planach tych nieprzewidziane, o ile zmiany te nie spowodują zmniejszenia wpłaty do Skarbu lub zwiększenia dopłaty na rzecz danego przedsiębiorstwa, monopolu lub funduszu państwowego²). Ponadto ma Minister Skarbu prawo zwiększać wy-

²) Wymienione uprawnienia przysługują w odniesieniu do planu finansowo-gospodarczego Funduszu Prezesowi Rady Ministrów.

datki na spłatę długów państwowych w miarę uzyskania odpowiedniego pokrycia oraz zwiększać wydatki zwyczajne „Kosztów egzekucji administracyjnej” do wys. rzeczywistych dochodów, osiągniętych z należyci egzekucyjnych³⁾). Ustawa upoważnia poza tein Ministra Skarbu do zarachowania na dochód budżetu wpływów z; likwidacji funduszy państwowych, o ile dotyczące ich przepisy ustawowe inaczej nie stanowią. Bezprocentowy kredyt, przysługujący Skarbowi Państwa w Banku Polskim, będzie stanowił w r. 1933/34 fundusz obrotowy Skarbu Państwa. Minister Skarbu ma prawo zarachować kwoty podjęte z tego funduszu na dochód Min. Skarbu, zwroty zaś do tego funduszu — jako wydatek tego Ministerstwa.

Ustawa upoważnia nadal Ministra Skarbu do udzielania związkom samorządowym pożyczek z zapasów kasowych na termin nie dłuższy, niż roczny, do wys. 20% ogólnej sumy podatków samorządowych, pobieranych przez kasy skarbowe. Okres ulgowy, przewidziany jedynie dla kredytów budowlanych, dla rezerwy zaopatrzenia (wojska i marynarki) i na cele funduszy państwowych, wynosi 3 miesiące. Ograniczenie ważności kredytów do dn. 31. III. 1934 nie dotyczy jednak kredytów na odpisy i wydatków na rachunek zysku handlowego, przewidzianych lub ustalonych -- zgodnie z podanemi powyżej uprawnieniami Min. Skarbu — w planach finansowo-gospod. przedsiębiorstw i monopolów państwowych.

Dla skarbowości komunalnej posiada zasadnicze znaczenie R. M. S. W. z dn. 6. XII. 1932 wydane w poroz. z Ministrem Skarbu o sporządzaniu i ustalaniu budżetów związków komunalnych (Dz. U. b. r. 11/71). Rozporządzenie podaje zasady ogólne budżetowanie w związkach komunalnych, przepisy dotyczące budżetu administracyjnego (podział budżetu, wydatki, dochody), przepisy co do formularza budżetowego, wykonania budżetu, przeniesienia kredytów (virement), zamknięcia kredytów, nadwyżek, niedoborów, budżetów dodatkowych, terminu i sposobu zestawienia preliminarza budżetowego, wreszcie zatwierdzenia preliminarza budżetowego. Rozporządzenie obowiązuje wszystkie związki komunalne z wyjątkiem związków komunalnych wojew. śląskiego i uchyliło 6 dotychczas miarodajnych rozporządzeń. W związku z wymienionem rozporządzeniem pozostaje R. M. S. W. z dnia 6. XII. 1932 wydane w poroz. z Ministrem Skarbu o kasowości i rachunkowości związków komunalnych (Dz. U. 11/72). Rozporządzenie uwzględnia obok właściwych przepisów co do kasowości i rachunkowości związków komunalnych także rachunkowość zakładów komunalnych i podaje przepisy, dotyczące sprawozdań rocznych i kontroli kasowo-rachunkowej.

³⁾ Preliminowanych jest 10 milionów zł wydatków i tyleż dochodów.

Zestawienie ogólne według grup i części
preliminarza na rok 1933/34.

(A. Administracja — brutto, B. Przedsiębiorstwa, C. Monopole i D. Fundusze — netto)

Liczba części	C z ę ś ć	Wydatki	Dochody
		zł	zł
A. Administracja.			
1	Prezydent Rzeczypospolitej	2 920 637	176 290
2 a	Sejm	6 164 725	249 310
2 b	Senat	1 659 117	7 050
3	Kontrola Państwowa	4 686 000	143 500
4	Prezydjum Rady Ministrów	3 020 160	1 750
5	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	43 296 000	14 562 200
6	„ „ Wojskowych	822 700 000	2 744 856
7	„ „ Wewnętrznych	202 406 373	22 801 380
8	„ Skarbu	122 021 460	1 085 659 360 ⁴⁾
9	„ Sprawiedliwości	101 353 200	73 474 700
10	„ Przemysłu i Handlu	32 267 503	14 647 400
11	„ Komunikacji	22 892 100	2 926 600
12	„ Rolnictwa i Ref. Roln.	23 190 000	3 155 700
13	„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	324 597 107	3 814 600
14	„ Opieki Społecznej	100 249 700	2 341 500
15	„ Poczty i Telegrafów	1 516 000	6 690
16	Emerytury i zaopatrzenia	157 800 000	50 200 000
17	Renty inwalidzkie i pensje	137 050 000	—
18	Długi państwowe	338 286 612 ⁵⁾	—
Razem A.		2 448 076 694	1 276 912 886

⁴⁾ W tem dochody zwyczajne z ogólnego zarządu skarbowego 52.997.160 zł, z danin publicznych 912.052.000 zł (z podatków bezpośrednich 504.100.000 zł, z podatków pośrednich 154.952.000 zł, z cła 135.000.000 zł, z opłat stemplowych i danin pokrewnych 118.000.000 zł); dochody nadzwyczajne 105.544.000 zł (głównie z danin publicznych: z podatku majątkowego 27.000.000 zł, z 10% dodatku do danin publicznych 77.000.000 zł i daniny lasowej 200.000 zł). Preliminarz podaje poraż pierwszy przewidywane dochody z poszczególnych podatków, a mianowicie bezpośrednich (w milj. zł): gruntowych (51), od nieruchomości (60), przemysłowego (187), dochodowego (170), nadzwyczajnego podatku od niektórych zajęć zawodowych (1,7), wojskowego (0,8), od kapitałów i rent (5,5), od energii elektrycznej (10), — oraz pośrednich: od wina (1,8), piwa (11,203), cukru (100), drożdży (12,75), olejów mineralnych (24,296), zapalniczek (0,12), kwasu octowego (0,28), akcyzowych opłat patentowych (3). Z opłat stemplowych przewidziany jest dochód w wys. 107 milj. zł, podatku spadkowego i od darowizn w wys. 11 milj. zł.

⁵⁾ Długi wewnętrzne: spłata kapitału 18.024.799 zł, spłata odsetek 35.316.074 zł. Długi zagraniczne: spłata kapitału 102.741.525 zł, spłata odsetek 172.358.704 zł. Wypłaty z tytułu poręki: spłata kapitału 7.343.672 zł, spłata odsetek 1.609.838 zł.

Liczba części	C z ę ś ć	Dopłata ze Skarbu zł	Wpłata do Skarbu zł
	B. Przedsiębiorstwa.		
4	a) Drukarnie Państwowe	—	125 000
	b) Polska Agencja Telegraficzna	—	12 000
6	a) Państw. Wytwórnice Uzbrojenia	1 600 000	—
	b) Państwowa Wytwórnia Prochu i Materiałów Kruszących	1 300 000	—
	c) Państwowe Zakłady Lotnicze	400 000	—
	d) Państwowe Zakłady Inżynierji	3 000 000	—
	e) Państw. Zakł. Umundurowania	—	—
7	a) Państw. Zakłady Przem.-Zbożowe	—	—
	b) Państw. Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku	400 000	—
8	Mennica Państwowa	—	—
10	Przedsiębiorstwa przemysłowe, handlowe i górniczo-hutnicze	—	1 715 920 ⁶⁾
11	Polskie Koleje Państwowe	—	50 000 000 ⁷⁾
12	Lasy Państwowe	—	27 960 075 ⁸⁾
14	Zdrowiska Państwowe	—	—
15	Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz Państw. Zakł. Tele- i Radjotechn.	—	25 000 000 ⁹⁾
	Razem B.	6 700 000	104 812 995
	C. Monopole.		
8	Monopol solny	—	48 598 000 ¹⁰⁾
	„ tytoniowy	—	350 000 000 ¹¹⁾
	„ spirytusowy	—	230 000 000 ¹²⁾
	Loterja państwowa	—	14 080 000 ¹³⁾
	Monopol zapalczany	—	18 528 000
	Razem C.	—	661 206 000

⁶⁾ Wpływy brutto 2.409.150 zł.

⁷⁾ Wpływy brutto w preliminarzu nie podane.

⁸⁾ Wpływy brutto 88.300.000 zł.

⁹⁾ Wpływy brutto 214.730.000 zł.

¹⁰⁾ Dochody brutto 96.573.500 zł.

¹¹⁾ Dochód brutto 604.367.000 zł.

¹²⁾ Dochód brutto 412.187.200 zł.

¹³⁾ Dochód brutto 69.021.030 zł.

Liczba części	C z ę ś ć	Dopłata ze Skarbu zł	Wpłata do Skarbu zł
	D. Fundusze.		
6	Fundusz Kwaterunku Wojskowego	—	— ¹⁴⁾
8	a) Państw. Fundusz Kredytowy . .	—	7 000 000
	b) „ „ Gospodarczy . .	—	9 000 000
	c) „ „ Rozbud. Miast	—	— ¹⁵⁾
	d) Fundusz Specj. Rady Spółdzielcz.	—	—
	e) Państwowy Fundusz Budowlany	—	—
	f) Fundusz Pomocy Instyt. Kredyt.	—	—
	g) Państwowy Fundusz Eksportowy	—	—
	h) Fundusz Skupu Pożyczek Państw.	—	—
11	a) Państwowy Fundusz Drogowy .	100 000 ¹⁶⁾	—
	b) Drogowy Fundusz Pożyczkowy .	—	—
12	Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej	2 000 000 ¹⁷⁾	—
13	a) Taksa administracyjna ogólna .	—	—
	b) Taksa admin. szkół artystycznych	—	—
	c) Fundusz na rzecz szkół zawodow.	—	—
	d) Stypendja akademickie	1 104 000	—
	e) Fundusz opłat studenckich . .	—	— ¹⁸⁾
14	Fundusz Pracy	—	— ¹⁹⁾
	Razem D.	3 204 000	16 000 000
	Razem A + B + C + D.	2 457 980 694 ²⁰⁾	2 058 931 881 ²¹⁾

¹⁴⁾ Rozchody i wpływy 11.000.000 zł, wpływy z podatku od lokali 8.350.000 zł.

¹⁵⁾ Rozchody i wpływy 12.000.000 zł; w tej samej wysokości preliminowane są wpływy z podatków od lokali i placów budowlanych.

¹⁶⁾ Rozchody 27.200.000 zł, z czego spłata pożyczek i zobowiązań 20.531.400 zł; opłaty od pojazdów mechanicznych preliminowane są w wys. 4.391.330 zł, opłaty od pojazdów, używanych przez przedsiębiorstwa przewoźne do zarobkowego przewozu ciężarów, w wys. 410.400 zł, opłaty od miejsc w zarobkowych pojazdach mechan. w wys. 6.021.650 zł, opłaty od materiałów pędnych w wys. 15.065.455 zł, opłaty od reklam wzdłuż dróg w wys. 50.000 złotych.

¹⁷⁾ Rozchody 39.982.000 zł. Część scaleniowo - regulacyjna: rozchody 10.500.000 zł, wpływy 6.000.000 zł, część parcelacyjna: rozchody i wpływy 18.482.000 zł, część mełjoracyjna: rozchody 2.885.000 zł, wpływy 1.735.000 zł, część kredytowa: rozchody 8.115.000 zł, wpływy 11.765.000 zł.

¹⁸⁾ Rozchody i wpływy 7.586.000 zł.

¹⁹⁾ Rozchody i wpływy 32.000.000 zł.

²⁰⁾ W tem wydatków nadzwyczajnych 81.531.140 zł, głównie dla Min. Spraw Wojsk, (budownictwo), Min. Przem. i Handlu (budowa portu w Gdyni) i Min. Skarbu (pomoc finansowa dla miast, zaciągających pożyczki zagraniczne na cele inwestycyjne, oraz dopłata na rzecz P. K. O. w związku z kosztami konwersji pożyczek długoterminowych).

²¹⁾ W tem dochodów nadzwyczajnych 107.041.000 zł.

II.

Wydatki.

Dziedziny wydatków osobowych dotyczy z pośród przepisów, wydanych w okresie sprawozdawczym R. M. S. Wojsk, i M. S. z dn. 19. I. 1933 (Dz. U. 14/96) w sprawie uposażenia nadterminowych wojska. Rozporządzenie przewiduje dla podoficerów i szeregowców, pełniących w wojsku służbę nadterminową obok żołdu osobny dodatek w wys. 35% uposażeń zawodowego kaprała samotnego. Ustawa z dn. 14. III. 1933 (Uz. U. 21/146) reguluje likwidację mienia b. ros. kas emerytalnych i innych kas pracowników b. ros. instytucyj rządowych²²⁾.

Wydatków rzeczowych dotyczy ustawa z dn. 15. II. 1933 o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz instytucyj prawa publicznego (Dz. U. 19/127). Dostawy i roboty powinny być z reguły wykonywane przez przedsiębiorstwa krajowe, mające siedzibę w kraju, albo przez przedsiębiorstwa zagraniczne, posiadające w odpowiedniej wysokości wydzielony kapitał w kraju, dopuszczone do działalności i zarejestrowane w kraju. Dostawy i roboty powinny być wykonywane przy użyciu sił krajowych i surowców oraz wszelkich wyrobów pochodzenia krajowego, względnie, o ile ich produkcja w kraju jest niewystarczająca, z użyciem tych surowców i wyrobów w takim stopniu, aby produkcja ich została całkowicie wykorzystana²³⁾.

W zakresie gospodarki funduszeowej ogłoszono szereg przepisów. R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 7/46) ustaliło (§ 3 p. 3) dla pożyczek na domy mieszkalne, udzielonych na konwersję kredytów budowlanych, korzystających z świadczeń Państwowego Funduszu Rozbudowy Miast, a zabezpieczających listy zastawne i obligacje budowlane Banku Gosp. Kraj. okresy umorzenia na lat 20^{1/2} 35^{1/2} i 47, poczynając od 1. I. 1933. — R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 7/47) podaje szczegółowe przepisy co do obniżenia oprocentowania i przedłużenia okresów umorzenia listów zastawnych i obligacyj Banku Gosp. Kraj. i Państw. Banku Rolnego, stanowiących m. i. własność Skarbu Państwa, nie wyłączając funduszu, określonego w cz. IV. p. 1 lit. f) załącznika do R. P. R. z dn. 13. X. 1927 o planie stabilizacyjnym i zaciągnięciu pożyczki zagranicznej. Zaznaczyć należy, że nie ulega przedłużeniu okres

²²⁾ Poza tem zob. także poz. 51.

²³⁾ Odnośnie rzeczowych świadczeń wojennych zob. poz. 19; ponadto zob. także poz. 35 (a. 9) i 17. .

umorzenia jak również nie ulega obniżeniu oprocentowanie 7 % listów zastawnych Banku Gosp. Kraj. w sumie nominalnej zł 15 milionów, stanowiących własność Skarbu Państwa.

W miejsce dotychczasowego Funduszu Pomocy Bezrobotnym utworzony został ustawą z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) Fundusz Pracy. Fundusz ten ma na celu dostarczanie pracy lub środków utrzymania osobom, pozbawionym pracy, a nie posiadającym innych środków do życia, przede wszystkim drogą uruchamiania gospodarczo uzasadnionych robót publicznych lub robót o znaczeniu publicznym. Fundusz Pracy jest osobą prawną. W zakresie zadań Funduszu uwzględniane będą przede wszystkim roboty następujące: budowa i ulepszanie sieci komunikacyjnej (drogi, kanały, koleje żelazne, lotniska, porty), regulacja rzek i potoków, oraz meljoracje.

Środki finansowe czerpie Fundusz Pracy przede wszystkim z opłat ze strony osób, pobierających uposażenie służbowe bądź stałe wynagrodzenie za najemną pracę wzgl. emerytury, renty lub zaopatrzenie, następnie z opłat ze strony pracodawców, posłów i członków Senatu, notariuszów, pisarzy hipotecznych i komorników, samodzielnych wolnych zajęć zawodowych oraz osób, pobierających dochody w postaci tantjem, dalej z opłat od biletów wstępu, stawek we wzajemnych zakładach (totalizatorze), cukru, piwa, żarówek elektrycznych, spożycia gazu, przebywania w godzinach nocnych w zakładach gastronomicznych i salach bilardowych, wreszcie od czynszu dzierżawnego, osiągniętego z najmu mieszkań lub budynków. Poza tem Fundusz Pracy czerpie środki z wpływów z zaległości w państwowych podatkach: gruntowym, dochodowym i majątkowym, spadkowym i od darowizn, uiszczanych w naturze, następnie z corocznych wpłat związków komunalnych, a mianowicie dla gmin miejskich, miast wydzielonych w wys. 1%, a dla powiatowych związków komunalnych w wys. 5%; ich budżetów zwyczajnych, wreszcie z dotacji Skarbu Państwa oraz z darów, zapisów i ofiar. Minister Skarbu upoważniony jest do zwalniania od podatków i opłat państwowych, pobieranych od artykułów spożywczych i opałowych, ofiarowanych wzgl. nabywanych na rzecz Funduszu Pracy. Ustawa weszła w życie z dn. 1. IV. 1933. Szczegółowe przepisy w sprawie opłat na rzecz Funduszu zawiera R. P. R. M. z dn. 31. III. 1933 (Dz. U. 22/176)²⁴.

²⁴) W sprawie regulowanych przez Rząd Polski roszczeń obywateli polskich do niemieckich zakładów ubezpieczeń zob. ustawę z dn. 18. III. 1933 (Dz. U. 22/169).

III.

Dochody.

W dziedzinie opłat skarbowo-administracyjnych, a w szczególności opłat od podań i świadectw, zasługuje na uwagę zwolnienie od opłat stemplowych na mocy ustawy z dn. 24. III. 1933 o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. 22/173) podań, wnoszonych w odnośnych sprawach, jak również odpowiednich świadectw. Uwierzytelnienie na danych pismach podpisu (znaku ręcznego) jest również wolne od opłaty stemplowej. Ustawa z dn. 25. I. 1933 (Dz. U. 10/62), zmieniająca R. P. R. z dn. 6. III. 1928 o opiece nad zabytkami, ustanawia opłaty stemplowe za zezwolenie na wywóz zabytków na stałe, a mianowicie przy wartości zabytku do 10, 20, 50, 100 i ponad 100 tysięcy zł w wys. 15, 17, 20, 22 i 25% szacunku. W razie udzielenia zezwolenia na wywóz czasowy pobrana być może kaucja w wysokości opłaty za wywóz zabytku na stałe. Skarbowi Państwa przysługuje prawo przymusowego wykupu zabytku, zgłoszonego do wywozu na stałe, w przeciągu 3 miesięcy od daty zgłoszenia za cenę szacunkową, zadeklarowaną przez ubiegającego się o zezwolenie na wywóz²⁵).

Co się tyczy innych opłat, pobieranych w poszczególnych dziedzinach administracji państwowej, to na uwagę zasługuje tu ustawa z dn. 14. III. 1933 (Dz. U. 21/145), wprowadzająca najwyższy wymiar opłaty ryczałtowej w administracyjnym postępowaniu spornym w wydziałach powiatowych, w wojewódzkich sądach administracyjnych i w Najwyższym Trybunale Administracyjnym w wys. 75, 150 wzgl. 300 zł²⁶). — R. M. S. z dn. 11. I. 1933 (Dz. U. 5/30) ustaliło stopę opłaty za nadzór nad zakładami ubezpieczeń za rok 1931 w wys. 1,06°/oo składek brutto zebranych w r. 1931. — Ustawa z dn. 24. III. 1933 o ulgach dla nowowznoszonych budowli (Dz. U. 22/173) zwalnia dokumenty, wpisy w księgach hipotecznych i podania, dotyczące przeniesienia prawa własności gruntów Skarbu Państwa i związków komunalnych na cele budowlane, od opłat sądowych, wynagrodzenia zaś pisarzy hipotecznych i notarjuszy za te czynności obniża o 50%. Takie same zwolnienia i ulgi stosuje się w przypadku udzielania pomocy kredytowej dla nowowznoszonych budowli²⁷). — Ustawa z dn. 25. I. 1933 (Dz. U. 10/63)

²⁵) W sprawie znaczków stemplowych zob. poz. 56.

²⁶) W sprawie obniżenia do 1% mies. kar za zwłokę przy egzekucji należności pieniężnych zob. poz. 94.

²⁷) Zob. także art. 10. — W sprawie wynagrodzenia adwokatów zob. poz. 77. — Zwolnienie od opłat sądowych przewiduje także poz. III (art. 5).

w sprawie zmiany R. P. R. z dn. 22. III. 1928 o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych, podwyższa opłaty paten towe za pierwsze 4 lata ochrony oraz obniża opłaty za ostatnie 3 lata. Opłata wynosi obecnie za pierwszy rok 50 zł, za piętnasty (ostatni) 1000 zł. Co do znaków towarowych ustawa ustanawia za każdy dalszy 10-letni okres ochrony opłatę w wys. 90 zł i za każdą klasę towarową 20 zł²⁸). — W zakresie kompetencji Min. Rolnictwa wydane zostało R. M. R. i R. R. z dn. 17. XII. 1932 (Dz. U. rb. 11/73) w poroz. z M. S. i M. K. w sprawie opłat za badanie zwierząt przywożonych i przewożonych z zagranicy²⁹).

Przechodząc do dziedziny dochodów państwowych z własnego gospodarstwa wyszczególnić należy jako dotyczącą nieruchomości majątku państwowego ustawę z dn. 17. III. 1933 o uproszczeniach, stosowanych przy regulacji hipotek parcelowanych gruntów państwowych (Dz. U. 22/166). Na zasadzie wymienionej ustawy tytuł własności danych gruntów państwowych może być przepisany na nabywcę lub osadnika bez przeniesienia hipotek i praw rzeczowych, ciążących na tych gruntach. Przepis powyższy nie dotyczy wierzytelności instytucji kredytu długoterminowego oraz służebności gruntowych. Skarb Państwa zaspokoi wszelkie pretensje, wynikające z praw, które nie zostały przepisane w hipotece. Zaspokojenie tych pretensyj nastąpi z zachowaniem terminów i innych warunków spłaty, jakie obowiązują Skarb Państwa, jako dłużnika hipotecznego. — R. R. M. a dn. 4. II. 1933 o ustaleniu planu parcelacyjnego na r. 1934 (Dz. U. 8/52) przeznaczają na cele reformy rolnej 25.000 ha gruntów państwowych i Państw. Banku Rolnego (głównie w okręgach ziemskich brzeskim, wileńskim i łuckim) oraz 50.000 ha gruntów prywatnych³⁰).

Dla dziedziny państwowej przedsiębiorczości przemysłowej ważne jest O. P. R. M. z dn. 11. II. 1933 (Dz. U. 10/68), że Sejm Śląski ustawą z dn. 14. XI. 1932, ogłoszoną w Dz.

²⁸) Opłat mierniczych dotyczy poz. 40. W sprawie nadzoru nad kotłami parowymi na G. Śląsku zob. poz. 53.

²⁹) Zob. także poz. 45. W sprawie nadzoru państwowego nad buhajami zob. poz. 69 (opłat gminnych dotyczy art. 7). Poza tem zob. także poz. 2.

³⁰) Obszar gruntów prywatnych, przeznaczonych według planu na r. 1933 na cele reformy rolnej, został obniżony do 2475 ha (zob. Dz. U. poz. 150 i 175). — W sprawie odstąpienia, zamiany, sprzedaży wzgl. obciążenia wyszczególnionych gruntów, nieruchomości i parcel państwowych zob. poz. 13, 39, 78, 98, 103, 119, 136, 137, 138, 148 i 149.

U. Śląskich z dn. 1. I. 1933 (1/1), wyraził zgodę na wejście w życie na obszarze woj. śląskiego R. P. R. z dn. 29. XI. 1930 Prawo górnicze. — Ustawa z dn. 14. III. 1933 (Dz. U. 21/143) zwalnia „Państwowe Zakłady Wodociągowe na Górnym Śląsku” od wszystkich podatków państwowych oraz samorządowych³¹⁾.

Państwowych instytucyj kredytowych, a w szczególności Banku Gospodarstwa Krajowego, dotyczy R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 7/46), zarządzające na podstawie ustawy z dn. 20. XII. 1932 obniżenie oprocentowania i ustalenie nowych okresów umorzenia pożyczek długoterminowych, zabezpieczających listy zastawne i obligacje Banku Gospodarstwa Krajowego. W szczególności obniżono oprocentowanie dla pożyczek ziemskich do 4^{1/2}%, dla pożyczek komunalnych, przemysłowych oraz udzielonych na domy mieszkalne do 5^{1/2}%, przyczem od pożyczek, udzielonych na konwersję kredytów budowlanych, korzystających ze świadczeń Państw. Funduszu Rozbudowy Miast, dłużnicy będą płacić po 3%. Nie ulegają obniżeniu (wypuszczone zagranicą) 8% gwarantowane złote obligacje B. G. K. z r. 1925 i 1926. Okresy umorzenia wynoszą dla pożyczek ziemskich lat 55, przyczem przez pierwsze 3 lata wstrzymuje się spłatę kapitału, dla pożyczek na domy mieszkalne okresy umorzenia dochodzą do 47 lat, o ile pożyczki udzielone były na konwersję kredytów, korzystających ze świadczeń Państw. Fund. Rozbud. Miast, a do 46 lat w innych przypadkach, dla pożyczek zabezpieczających obligacje komunalne również do 46 lat, a dla pożyczek przemysłowych zabezpieczających obligacje bankowe do 20 lat. — R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 7/47) ustala również na podstawie ustawy z dn. 20. XII. 1932 nowe okresy umorzenia i obniża oprocentowanie listów zastawnych i obligacyj B. G. K., stanowiących w dn. 1. I. 1933 własność Skarbu Państwa, instytucyj państwowych (także Banku Gospodarstwa Krajowego) i określonych instytucyj prawa publicznego. Rozporządzenie przedłuża okresy umorzenia dla listów zastawnych, wydanych na podstawie pożyczek ziemskich, na lat 55 (pryczem przez pierwsze 3 lata listy nie będą wycofywane z obiegu)³²⁾, dla listów zastawnych, wypuszczonych na podstawie pożyczek na domy mieszkalne, na lat 50^{1/2}, a dla obligacyj budowlanych, komunalnych i bankowych — na lat 50^{1/2}, 49^{1/2} wzgl. 23^{1/2}. Oprocentowanie listów zastawnych, wypuszczonych na podstawie

³¹⁾ Poza tem zob. także poz. 10.

pożyczek ziemskich obniżone jest do $4^{1/2}\%$, a oprocentowanie innych listów zastawnych oraz wszystkich obligacyj — do $5^{1/2}\%$ ³²⁾³³⁾.

Wymienione powyżej R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 7/46 i 7/47) dotyczą także Państwowego Banku Rolnego. Pierwsze rozporządzenie obniża oprocentowanie pożyczek, na których podstawie wypuszczono listy zastawne i obligacje Państwowego Banku Rolnego, do $4^{1/2}\%$, zaś okresy umorzenia dla pożyczek w listach zastawnych Banku ustala na lat 55, przyczem przez pierwsze 3 lata wstrzymuje się spłatę kapitału, a dla pożyczek, zabezpieczających obligacje meljoracyjne, na lat 36. Drugie rozporządzenie przedłuża dla listów zastawnych Banku okresy umorzenia na lat 55, przyczem przez pierwsze 3 lata listy nie będą wycofywane z obiegu, a dla obligacyj meljoracyjnych na lat 36. Oprocentowanie obligacyj meljoracyjnych i listów zastawnych Banku obniżone zostaje do $4^{1/2}\%$ ³³⁾³⁴⁾.

Wymienione R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 7/47) dotyczy również obniżenia oprocentowania i przedłużenia okresów umorzenia listów zastawnych i obligacyj B. G. K. i P. B. R., stanowiących w dn. 1. I. 1933 własność Pocztovej Kasy Oszczędności. — R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 12/82) zezwala Pocztovej Kasie Oszczędności przyjmować ubezpieczenia na życie także zagranicą z zastrzeżeniem, że sumy ubezpieczenia nie mogą przekraczać ustalonych norm ogólnych (przy ubezpieczeniach indywidualnych na jedno ryzyko do 10.000 zł, renta do 1200 zł rocznie) lub ich równowartości.

R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 7/47) o obniżeniu oprocentowania i przedłużeniu okresów umorzenia listów zastawnych i obligacyj B. G. K. i P. B. R. dotyczy również listów i obligacyj, stanowiących w dn. 1. I. 1933 własność Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, jak i innych określonych zakładów ubezpieczeń, będących instytucjami prawa publicznego. — Jednolity tekst R. P. R. z dn. 27. V. 1927 o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych ogłasza O. M. S. z dn. 2. XII. 1932 (Dz. U. r. b. 3/23).

³²⁾ Nie ulega zmianie okres umorzenia i oprocentowanie 1% listów zast. w sumie nom. 15 milionów zł stanowiących własność Skarbu Państwa.

³³⁾ W sprawie przekazywania bankom państwowym (B. G. K. i P. B. R.) zarządu i ściągania niektórych bezspornych prywatno-prawnych roszczeń Skarbu Państwa zob. poz. 147.

³⁴⁾ Poza tem zob. poz. 67.

Ustawa z dn. 24. III. 1933 (Dz. U. 22/171) zatwierdziła uchwaloną dn. 9. II. 1933 przez Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów Banku Polskiego zmianę kilkunastu artykułów statutu Banku. Na uwagę zasługują tutaj następujące nowe postanowienia. Akcje Banku są imienne lub na okaziciela. Akcje imienne mogą być wydawane jedynie w odcinkach zbiorowych nie niższych od 25 akcji. Obieg biletów bankowych oraz suma natychmiast płatnych zobowiązań Banku, przekraczająca 100 milionów zł, mają być pokryte conajmniej w wys. 30% zapasem złota w monetach lub sztabach. Przy obliczaniu pokrycia potrąca się sumy, uzyskane z pożyczek, zabezpieczonych złotem Banku, oraz zobowiązania Banku w walutach zagranicznych, płatne w przeciągu 90 dni. Ilekroć pokrycie, spadnie poniżej 30%, Bank płacić będzie Skarbowi podatek od nadwyżki ponad sumę, pokrytą w wys. 30%, a mianowicie 2 i 4% rocznie przy pokryciu poniżej 30 wzgl. 25%. Obliczanie podatku odbywa się co 10 dni przy sporządzaniu dekadowych bilansów. Jeżeli procent pokrycia spadnie poniżej 30%, stopa dyskontowa musi być wyższa ponad 5% przynajmniej o $\frac{1}{4}$ część stopypodatku płaconego Skarbowi³⁵).

Z pośród przepisów, dotyczących publicznych środków komunikacyjnych, wymienić należy ustawę z 24. III. 1933 (Dz. U. 22/173), zwalniającą nowowznoszone budowle od wszelkiego rodzaju podatków i opłat, dla których podstawą wymiaru są podatki od nieruchomości lub budynkowe, z wyjątkiem opłat, przewidzianych w art. 19 i 31 ustawy z dn. 10. XII. 1920 o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Rzeczypospolitej Polskiej³⁶).

Ustawa z dn. 15. II. 1933 (Dz. U. 17/111) normuje wpisywanie do ksiąg hipotecznych na rzecz Skarbu Państwa prawa własności nieruchomości państwowych, będących w zarządzie państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”. Ustawa dotyczy nieruchomości, które stanowią własność Skarbu Państwa i były w jego posiadaniu w dn. 30. VI. 1928. — R. M. Spr. w poroz. z M. P. i T. z dn. 6. III. 1933 (Dz. U. 18/123) zarządza wpisanie przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” do działu D rejestru handlowego. — Teksty ratyfikowanych przez Polskę umów Światowego Związku Poczтового, mianowi-

³⁵) Zol), także poz. 162a 2 p. 3 (zużycie zagranicą ofiar ze zbiorów publicznych wymaga pozwolenia po porozumieniu z Ministrem Skarbu).

³⁶) Morskich opłat portowych dotyczy poz. 84.

cie Światowej Konwencji Pocztovej i 6 specjalnych porozumień pocztowych³⁷⁾, podpisanych w Londynie 28. VI. 1929, ogłoszone zostały 9. III. br. (Dz. U. 15/99/100)³⁸⁾;

Ustawa z dn. 14. III. 1933 (Dz. U. 21/144) o budowie normalnotorowej kolei Warszawa—Radom przewiduje pokrycie kosztów budowy bądź drogą operacji kredytowych, opartych na specjalnych tytułach prawnych, bądź z kredytów, wstawianych do preliminarza rozchodów funduszu inwestycyjnego przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe”³⁹⁾).

W zakresie monopolu państwowych ogłoszono trzy rozporządzenia o organizacji najważniejszych przedsiębiorstw monopolowych, równobrzmiące w swych postanowieniach ogólnych i zasadniczych. Stosownie do R. M. S. z dn. 10. I. 1933 (Dz. U. 4/26) o organizacji przedsiębiorstwa „Polski Monopol Solny” władzą przedsiębiorstwa jest Dyrekcja, podporządkowana Ministrowi Skarbu. Na czele Dyrekcji stoi Dyrektor, odpowiedzialny wobec Ministra Skarbu za całokształt działalności przedsiębiorstwa. Minister Skarbu ustala organizację wewnętrzną Dyrekcji tudzież zakres kompetencji Dyrektora. Odnośne rozporządzenia będą ogłaszane w „Monitorze Polskim”. Dyrekcja Polskiego Monopolu Solnego decyduje samodzielnie we wszystkich sprawach, związanych z działalnością przedsiębiorstwa, z wyjątkiem spraw, zastrzeżonych dla Ministra Skarbu. Do Ministra Skarbu należy w szczególności nadzór nad działalnością przedsiębiorstwa i ustalanie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej przedsiębiorstwa, ustalanie planu finansowo-gospodarczego, decydowanie o zmianach w tym planie, zatwierdzanie obrachunków rocznych, decydowanie o podziale czystego zysku, decydowanie o tworzeniu funduszy, wysokości tych funduszy i dokonywaniu odpisów na nie, ustalanie zasad zaciągania pożyczek krótkoterminowych, ustalanie warunków udzielania kredytów towarowych oraz ustalanie norm wysokości zapasów wyrobów gotowych, surowców i materiałów pomocniczych. Rozporządzenie wyszczególnia kapitały i fundusze przedsiębiorstwa (kapitał zakładowy i obrotowy oraz fundusze in-

³⁷⁾ Porozumienie o listach i pudelkach z podaną wartością, o paczkach pocztowych, o przekazach pocztowych, o pocztowych przelewach pieniężnych, o zleceniach pocztowych oraz o prenumeracie czasopism i wydawnictw periodycznych.

³⁸⁾ W sprawie zmian i uzupełnień taryfy pocztowej wzgl. telefonicznej zob. 122, 191; 34. — Poza tem dotyczą poczty poz. 81, 121, 189 i 190.,

³⁹⁾ W sprawie komunikacji kolejowej z Czechosłowacją zob. 37/38. Ponadto zob. poz. 51. — Lotnictwa dotyczy poz. 49/50.

westycyjny, rezerwowy, amortyzacyjny, ubezpieczeniowy i opieki nad pracownikami przedsiębiorstwa⁴⁰⁾) oraz podaje wysokość odpisów na fundusz amortyzacyjny (2 do 20% od wartości odpowiednich przedmiotów⁴¹⁾).

W sprawie organizacji przedsiębiorstwa państwowego „Polski Monopol Tytoniowy” wydane zostało (analogiczne do podanego powyżej) R. M. S. zdn. 10. I. 1933 (Dz. U. 4/25). — R. M. S. z dn. 13. I. 1933 (Dz. U. 4/29) ustala normy szacunku i ceny wykupu krajowego surowca tytoniowego, wyprodukowanego w r. 1933. Załączona taryfa zróżniczkowana jest według kategorii (I—VI) i klas (doborowa oraz I—V) odpowiednio do wymogów (rodzaje liści, ich jakość, barwa itd.), przy czym ceny wahają się od 25 gr do 6,20 zł za 1 kg⁴¹⁾).

W sprawie organizacji przedsiębiorstwa Państwowy Monopol Spirytusowy wydane zostało również (analogiczne do podanych powyżej) R. M. S. z dn. 10. I. 1933 (Dz. U. 4/27). — R. M. S. z dn. 9. III. 1933 (Dz. U. 16/110) ustaliło cenę 1 l spirytusu 100% luzem na cele domowo-lecznicze łącznie z opłatą monopolową na 10 zł. — R. M. S. z dn. 30. XII. 1932 (Dz. U. rb. 2/15); ustalił o ogólny kontyngent odpędu dla gorzelń rolniczych dla całego Państwa na poszczególne kampanje trzylecia 1933/34, 1934/35, 1935/36 w wys. 1.050.000 hl, z czego przeznaczają się 840.000 hl do podziału pomiędzy poszczególne województwa⁴²⁾, zaś 210.000 hl pozostawia się jako rezerwę. — R. R. M. z dn. 19. XII. 1932 (Dz. U. rb. 1/1) powołuje do życia przymusowe zrzeszenie producentów spirytusu pod nazwą „Zrzeszenie Producentów Spirytusu” z siedzibą w Warszawie. Zrzeszenie posiada osobowość prawną. Do zakresu działania Zrzeszenia należą: normowanie i kontrolowanie produkcji i zbytu spirytusu niekonsumcyjnego w zakresie zapotrzebowania Państw. Monopolu Spirytusowego oraz spirytusu eksportowego, ponadto zakup i wywóz zagranicę spirytusu eksportowego na zasadach wyłączności⁴¹⁾).

W dziedzinie podatków, a mianowicie pośrednich konsumcyjnych (od wydatków) wydano liczne przepisy. Ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) ustanawia na rzecz Fun-

⁴⁰⁾ Oraz fundusz emerytalny, wspólny dla monopolu solnego, tytoniowego i spirytusowego.

⁴¹⁾ W sprawie stosunku służbowego, uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego pracowników monopolu solnego, tytoniowego i spirytusowego zob. poz. 28.

⁴²⁾ Najwięcej przypada na woj. poznańskie i pomorskie, mianowicie 272,040 hl wzgl. 94,785 hl.

duszu Pracy⁴³) opłaty w wys. 50 gr od 1 q c u k r u, wprowadzonego na rynek wewnętrzny i obciążonego podatkiem spożywczym. Za opłaty te odpowiada producent⁴⁴). — W sprawie wyznaczenia i rozdziału ostatecznych kontyngentów cukru za czas od 1. X. 1932 do 30. IX. 1933 wydane zostały R. M. S. z dn. 14. I. i 6. III. 1933 (Dz. U. 5/32 i 20/134).

Ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) ustanawia na rzecz Funduszu Pracy⁴³) również opłaty w wys. 25 gr od 1 hl piwa, wprowadzonego na rynek wewnętrzny i obciążonego podatkiem spożywczym⁴⁴).

Ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) ustanawia na rzecz Funduszu Pracy⁴³) opłaty od ż a r ó w e k e l e k t r y c z n y c h nowych i regenerowanych, wyrobu krajowego oraz sprowadzanych z zagranicy lub z W. M, Gdańska, w wys. 15% od wystawionego za nie rachunku⁴⁵). Do uiszczenia opłaty obowiązany jest wytwórca wzgl. osoba, na której rachunek odbywa się odprawa celna wzgl. dla której przesyłka jest przeznaczona.

Ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) ustanawia na rzecz Funduszu Pracy⁴³) opłaty od spożycia gazu do użytku domowego w lokalach nie posiadających charakteru przemysłowego. Opłaty wynoszą 5% od sumy należności wykazanej na rachunku, bez opłat za używanie gazomierzy i innych dodatkowych należności. Opłaty te obciążają konsumenta, odpowiada za nie przedsiębiorca⁴⁶).

Dotychczasowej opłaty od s c h o w k ó w (safesów), ustanowionej na rzecz b. Funduszu Pomocy Bezrobotnym, nie przewiduje ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) o Funduszu Pracy.

Na zasadzie ustawy z dn. 18. III. 1933 (Dz. U. 22/168) podatek od lokali wymierzają i pobierają urzędy skarbowe bezpośrednio od lokatorów. Za czynności te urzędy skarbowe uprawnione są do pobierania odszkodowania w wys. 3% sum, wypłaconych związkom komunalnym, państwowemu funduszowi rozbudowy miast oraz funduszowi kwaterunku wojskowego. Ustawa zyskuje moc obowiązującą z dn. 1. VII. 1933.

Ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) ustanawia na rzecz Funduszu Pracy⁴³) opłaty od b i l e t ó w w s t ę p u na wszelkiego rodzaju publiczne zabawy, rozrywki, widowiska i zawody sportowe.

⁴³) Ustanowionego w miejsce dotychczasowego Funduszu Pomocy Bezrobotnym.

⁴⁴) Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 11).

⁴⁵) Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 12).

⁴⁶) Przepisy wykonawcze zob. 176 (§ 13). Kwota opłaty winna być na rachunku wyodrębniona. Gminy otrzymują 3% od wpłaconych sum.

Opłaty wynoszą od biletu w cenie od 26 gr do 1 zł, a następnie do 2, 3, 4, 5 i powyżej 5 zł — 5, 10, 20, 30, 40 wzgl. 50 gr. Za opłaty te odpowiadają przedsiębiorcy. Przewidziane są zwolnienia od opłat, częściowo w węższym zakresie, jak dotąd, np. dotychczasowe zwolnienie od opłat biletów wstępu na wyścigi konne zostało pominięte⁴⁷⁾.

Ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) ustanawia wreszcie, o ile chodzi o podatki konsumcyjne, na rzecz Funduszu Pracy⁴⁸⁾ opłaty od przebywania w godzinach nocnych w zakładach gastronomicznych i salach bilardowych. Opłata wynosi 50 gr od osoby, przebywającej w danych lokalach w godz. od 24—6. Za opłaty odpowiada przedsiębiorca. Opłaty mogą być zastąpione przez miesięczne opłaty ryczałtowe. W niektórych przypadkach mogą być opłaty zmniejszone, a nawet całkowicie zniesione⁴⁸⁾.

W dziedzinie ceł czyli opodatkowania obrotu towarowego ogłoszono szereg przepisów, dotyczących zmiany (dotychczasowej) taryfy celnej⁴⁹⁾, ustanowienia w Gdyni wolnego obszaru celnego (R. R. M. z dn. 11. III. 1933, Dz. U. 20/131), zakazu przywozu określonych towarów do 10. X. 1933 (R. R. M. z dn. 11. III. 1933, Dz. U. 18/120)⁵⁰⁾, ulg celnych⁵¹⁾ i zwrotów cła⁵²⁾. — W zakresie ceł wywozowych wydano kilka przepisów, ułatwiających wywóz określonych towarów⁵³⁾ ⁵⁴⁾ ⁵⁵⁾.

⁴⁷⁾ Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 9). Gminy otrzymują 3%, inkasujący 2% od wpłaconych sum.

⁴⁸⁾ Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 14). Gminy otrzymują 10%, inkasujący 2% od wpłaconych sum.

⁴⁹⁾ Zob. poz. 14; tabeli towarowej dotyczy poz. 31.

⁵⁰⁾ W sprawie towarów zagranicznych, objętych zakazem przywozu do Polski, a sprowadzonych na obszar Gdańska, zob. poz. 93 i 126.

⁵¹⁾ Zob. poz. 129, 177, 178, 192.

⁵²⁾ Zob. poz. 4. Kwity wywozowe, wydawane na podstawie 20 rozporządzeń z lat od 1925 do 1932 r., ważne są na przeciąg roku (dotychczas przeważnie 9 miesięcy). W sprawie zwrotu cła przy wywozie jęczmienia oraz bekonów i szynek zob. poz. 153 wzgl. 33 i 152.

⁵³⁾ Zob. poz. 8 (mięso, bekony itd), 89, 109 i 154 (niektóre artykuły gdańskie).

⁵⁴⁾ W sprawie konwencji i porozumienia w państwach obcych zob. poz. 58 i 61.

⁵⁵⁾ W sprawie zwolnienia materiałów budowlanych, przeznaczonych na cele: mieszkaniowo - budowlane, od samoistnego podatku komunalnego od towarów, przywożonych drogami żelaznymi lub wodnymi, zob. poz. 173 (a. 11).

W dziedzinie opodatkowania obrotu prawnego wyszczególnić wypada szereg nowych postanowień. Ustawa z dn. 24. III. 1933 (Dz. U. 22/173) o ulgach dla nowowznoszonych budowli zwalnia od opłat stemplowych pisma, dotyczące się nabycia wzgl. odstąpienia dla celów rozbudowy miast nieruchomości przez gminy miejskie lub instytucje, wskazane przez Ministra Skarbu, następnie pisma stwierdzające bądź umowy o zakup materiałów budowlanych lub zawarte w przedmiocie robót, potrzebnych dla wykonania budowy domu mieszkalnego, bądź wykonanie takich umów, nie wyłączając pokwitowań, dalej obligacje i innego rodzaju obligi, dotyczące pomocy kredytowej dla celów rozbudowy miast⁵⁶); wreszcie weksle własne nie na zlecenie, wystawione w ramach kredytu budowlanego krótkoterminowego (udzielanego z Państwowego Funduszu Budowlanego. Wolne są także pisma, dotyczące się przeniesienia własności budynku niewykończonego, sporządzone w ciągu lat 8 od dnia rozpoczęcia budowy, oraz pisma, stwierdzające pierwszą po ukończeniu budowy umowę o przeniesienie własności budynku wykończonego, sporządzone w ciągu lat 8 od dnia, w którym zaczęto budynek używać. — Ustawa z dn. 25. I. 1933 (Dz. U. 18/118) ustanawia dla przedsiębiorstw, które ubiegać się mogą o ulgi podatkowe, przewidziane w R. P. R. z dn. 22. III. 1928, termin do dn. 31. III. 1938. Odnośne ulgi dotyczą m. in. szeregu podatków stemplowych. — Ustawa z dn. 15. II. 1933 (Dz. U. 16/107) zatwierdza układ z W. M. Gdańskiem celem uchylecia dwukrotnego opodatkowania w zakresie opłat stemplowych od weksli (podatku wekslowego), podpisany w Gdańsku dn. 29. V. 1929⁵⁷).

Dotychczasowych opłat od kwitów komornianych, ustanowionych na rzecz b. Funduszu Pomocy Bezrobotnym, nie przewiduje ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) o Funduszu Pracy⁵⁸).

Ustawa z dn. 16. III (Dz. U. 22/163) ustanawia na rzecz Funduszu opłaty w wys. 1 % od stawek we wzajem-

⁵⁶) Zwolnione od opłaty są także wszystkie pisma w sprawie poręczy za zobowiązania, które powstały w ramach danej pomocy kredytowej, pokwitowania, stwierdzające spłatę kapitału lub odsetek z tytułu takich zobowiązań, oraz wszelkie zezwolenia na dokonanie w księgach hipotecznych wpisów dotyczących się tych zobowiązań.

⁵⁷) Zob. pPracy43)onadto poz. 111 (a. 5). — W sprawie znaczków stemplowych zob. poz. 56.

⁵⁸) W sprawie opłat od czynszu dzierżawnego zob. poniżej.

nych zakładach (totalizatorze), zarządzanych przez towarzystwa wyścigów konnych⁵⁹).

R. M. S. z dn. 15. III. 1933 wydane w poroz. z M. P. i H. oraz R. i R. R. (Dz. U. 19/130) ustala stosownie do przepisów dotyczących podatku przemysłowego od obrotu wykaz surowców i półfabrykatów, niezbędnych dla rozwoju rolnictwa lub przemysłu krajowego⁶⁰). Rozporządzenie ma zastosowanie do obrotów, dokonanych przez przedsiębiorstwa komisowe i pośrednictwa handlowego od 1. I. 1933. — Wymieniona powyżej ustawa z dn. 25. I. 1933 (Dz. U. 18/118) ustanawia dla przedsiębiorstw, które mogą się ubiegać o ulgi podatkowe, przewidziane w R. P. R. z dn. 22. III. 1928, termin do dn. 31. III. 1938. Odnośne ulgi dotyczą m. in. także podatku przemysłowego od obrotu.

W zakresie podatków bezpośrednich ogłoszono liczne przepisy, niektóre o większym, nawet zasadniczym, znaczeniu. Wymienić wypada podaną już powyżej ustawę z dn. 25. I. 1933 (Dz. U. 18/118) ustalającą dla przedsiębiorstw, które mogą się ubiegać o ulgi podatkowe, przewidziane w R. P. R. z dn. 22. III. 1928, termin do 31. III. 1938. Odnośne ulgi dotyczą m. in. także podatków bezpośrednich w ogólności. — Ratyfikację wzgl. zatwierdzenie umów z Austrią i Gdańskiem w sprawie zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu w dziedzinie podatków bezpośrednich jak również w sprawie pomocy prawnej w zakresie danin, postanawiają ustawy z dn. 15. XII. 1932 wzgl. 15. II. 1933 (Dz. U. rb. 2/12 wzgl. 16/105 i 16/104).

Co się tyczy poszczególnych podatków przychodowych, to ustawa z dn. 18. III. 1933 (Dz. U. 22/167) zwalnia grunty osad, objętych postępowaniem scaleniowym lub powstałych w wyniku scalenia, od państwowego podatku gruntowego na przeciąg lat dwóch. -- Ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) o Funduszu Pracy obciąża pracodawców rolnych opłatą 1% od zarobków pracowników umysłowych. Opłaty mogą być zryczałtowane, o ile zarobki nie przekraczają przeciętnie 150 zł miesięcznie. Ta sama ustawa postanawia, że zaległości w określonych podatkach państwowych m. in. gruntowym mogą być spłacane równowartością świadczeń w naturze, mianowicie przez dostarczanie potrzebnych materiałów lub środków przewozowych, przez odrabianie pewnej

⁵⁹) Przepisy wykonawcze zob. 176 (§ 10). Gminy otrzymują 1% od wpłaconych sum.

⁶⁰) Nasiona roślin strączkowych, pastewnych, oleistych . traw, włókna lnu i konopi, chmiel, bawełna, wełna, określone metale i surowce, nawozy sztuczne itd

liczby dni roboczych lub wykonywaniu pewnej ilości pracy, przez dostarczanie płodów rolnych, materiałów opałowych i innych⁶¹.)

Ustawa z dn. 18. III. 1933 (Dz. U. 22/168) przewiduje przyjęcie przez władze skarbowe wymiaru i poboru państwowego podatku od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich. Ustawa zyskuje moc obowiązującą z dn. 1. VII. 1933. — Ustawa z dn. 24. III. 1933 (Dz. U. 22/173) zwalnia nowo-wznoszone budowle, jak również części nadbudowane i przybudowane, tak mieszkalne jak i przeznaczone do celów handlowych lub przemysłowych, jeżeli budowa, nadbudowa lub przybudowa wykończona będzie do końca roku 1940, na okres 15-letni od chwili chociażby tylko częściowego ich użytkowania od podatków od nieruchomości lub budynkowych, pobieranych na rzecz Państwa, jako też związków samorządowych, jak również wszelkiego rodzaju podatków i opłat, dla których podstawą wymiaru są podatki od nieruchomości lub budynkowe, z wyjątkiem opłat przewidzianych na budowę i utrzymanie dróg publicznych. — Wymienić należy tu także ustawę z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) o Funduszu Pracy, ustanawiającą opłaty od czynszu dzierżawnego, osiągniętego z najmu mieszkań lub budynków w całości lub w części, niezależnie od ich przeznaczenia użytkowego. Opłaty pobiera się w wys. 0,5% kwoty, odpowiadającej sumie każdorazowo wpłacanego czynszu. Opłatom powyższym nie podlega komorne z mieszkań 1 i 2-izbowych⁶²).

Wymieniona już wielokrotnie ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) wprowadza nowe opodatkowanie (domniemanego) przychodu z przedsiębiorczości (według niektórych kosztów produkcji). Ustawa obciąża mianowicie pracodawców, zatrudniających pracowników, pobierających uposażenia służbowe, bądź stałe wynagrodzenie za najemną pracę, opłatą w wys. 1% wypłacanych zarobków, uposażeń i wynagrodzeń. Zwolnienie przysługuje Skarbowi Państwa oraz związkom komunalnym, z wyjątkiem przedsiębiorstw związków komunalnych, których obrotu nie wchodzi w skład zwyczajnych budżetów związków komunalnych. Opłaty

⁶¹) Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 4—5 wzgl. 22). W sprawie ulg w spłacie zaległości podatkowych rolników zob. poz. 5 (termin wpłat, połączonych z bonifikatą w wys. 50% wpłaconych sum, przedłużony do 31. III. 1933); zob. także poz. 7. — Jednolity ekst R. P. K. z dn. 22. III. 1928 o izbach rolniczych zob. poz. 16 (art. 50 dotyczący dochodów z podatku gruntowego).

⁶²) Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 15).

mogą być zryczałtowane, o ile zarobki nie przekraczają przeciętnie 150 zł miesięcznie⁶³).

Ustawa z dn. 24. III. 1933 (Dz. U. 22/172) o wypuszczeniu biletów skarbowych zwalnia takowe od podatku od kapitałów i rent.

Odnośnie do opodatkowania przychodów z pracy zależnej nadmienić należy, że ustawa z dn. 24. III. 1933 o ulgach dla nowowznoszonych budowli przyznaje osobom, otrzymującym uposażenie służbowe, emeryturę lub wynagrodzenie za najemną pracę, i które do końca 1940 r. wybudują domy mieszkalne, prawo potrącenia z ogólnego dochodu, podlegającego opodatkowaniu według działu II ustawy o podatku dochodowym, sum, będących częścią tego dochodu, a zużytych na budowę. Prawo potrącenia służy danym osobom również wówczas, gdy wybudowane przez nie domy przejdą w ręce osób trzecich. — Ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163) o Funduszu Pracy obciąża osoby, pobierające uposażenie służbowe, bądź stałe wynagrodzenie za najemną pracę, opłatą na rzecz Funduszu w wys. 1% pobranego całkowitego dochodu, osiągniętego z tych źródeł. Przepis powyższy dotyczy również osób, pobierających emerytury, renty lub zaopatrzenia ze Skarbu Państwa, z przedsiębiorstw lub Monopoli Państwowych, bądź też ze związków komunalnych lub instytucji prywatnych, jeżeli emerytura, renta, bądź zaopatrzenie wynosi więcej niż 59 zł miesięcznie. Zwolnieni od opłat są inwalidzi, robotnicy rolni i pracownicy rzemieślniczy. Opłaty mogą być zryczałtowane, o ile zarobki nie przekraczają przeciętnie 150 zł miesięcznie⁶⁴).

Opodatkowania dochodów, t. zw. fundowanych, dotyczy przepis ustawy z dn. 24. III. 1933 (Dz. U. 22/173) postanawiający, że dochody, płynące z nowowznoszonych domów mieszkalnych w gminach miejskich, jeżeli ich budowa wykończona będzie do końca 1940 r., zwolnione są od podatku dochodowego do końca 15 roku podatkowego od chwili ukończenia budowy. Ponadto osobom fizycznym, prawnym i członkom spółdzielni mieszkaniowych i mieszkaniowo-budowlanych, które do końca 1940 r. wybudują domy mieszkalne, służy prawo potrącenia z ogólnego dochodu podlegającego podatkowi dochodowemu sum, będących częścią tego dochodu a; zużytych na budowę. Prawo potrącenia służy danym osobom również wówczas, gdy wybudowane przez nie domy przejdą w ręce osób trzecich. — R. M. S. z dn. 9. I. 1933 (Dz. U. 11/75) przesunęło termin do składania przez osoby fizyczne

⁶³) Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 4—5).

⁶⁴) Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 2, 3 i 5). Opłaty potrącają pracodawcy przy każdorazowej wypłacie.

i spadki wakujące (nieobjęte) zeznań o dochodzie na rok podatkowy 1933 do dn. 1. V. 1933. — Nowe opłaty od określonych dochodów wprowadza na rzecz Funduszu Pracy ustawa z dn. 16. III. 1933 (Dz. U. 22/163). W szczególności opłacają na rzecz Funduszu posłowie i członkowie Senatu 1% swych diet. Następnie przewidziane są opłaty od notariuszów, pisarzy hipotecznych i komorników oraz od samodzielnych wolnych zajęć zawodowych (lekarzy, adwokatów, architektów, inżynierów itd.) w wys. 1% ich opodatkowanego dochodu z pracy zawodowej. Wreszcie osoby, pobierające dochody w postaci tantjem opłacają na rzecz Funduszu 2% od tego wynagrodzenia⁶⁵). Ta sama ustawa przewiduje ponadto spłatę zaległości w państwowych podatkach, m. in. dochodowym, równowartością świadczeń w naturze (materjały, środki przewozowe, płody rolne, praca)⁶⁶).

W dziedzinie podatków, obciążających majątek, na szczególną uwagę zasługuje ustawa z dn. 14. III. 1933 (Dz. U. 21/141) dotycząca opodatkowania spadków i darowizn. Taryfa podatkowa uległa silnemu obniżeniu. Mianowicie w poz. 1 (małżonek, zstępny) stopa podatkowa, którą wymierza się począwszy od czystej wartości otrzymanego majątku ponad 10.000 zł, wzrasta od 0,5% i dochodzi przy wartości ponad 10 milionów zł do 4%, zaś w dalszych pozycjach (2—5) stopa podatkowa, którą wymierza się począwszy od wartości ponad 3000 zł, wzrasta od 1^{1/2}, 2, 3 wzgl. 4% i dochodzi przy wartości ponad 10 milionów zł do 8, 12, 24 wzgl. 34%⁶⁷; Do podatku od spadków i darowizn nie pobiera się 10% dodatku. W razie uiszczenia do I. I. 1934 podatku, wymierzonego przed I. IV. 1933, stosuje się do rat, płatnych po I. IV. 1933, nową taryfę. — Ustawa z 24. III. 1933 (Dz. U. 22/173) zwalnia dotacje oraz umowy o bezpłatne przeniesienie własności nieruchomości przewidziane w R. P. R. z dn. 22. IV. 1927 o rozbudowie miast, od podatku od darowizn⁶⁸).

⁶⁵) Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 6—8).

⁶⁶) Przepisy wykonawcze zob. poz. 176 (§ 22). — W sprawie ulg w opłacie zaległości podatkowych rolników zob. 5 i 7.

⁶⁷) Dotychczas najniższe stawki wynosiły 2, 6, 10, 14 i 20%, najwyższe 15, 25, 36, 45 i 60%. Opodatkowanie rodzeństwa rodzzonego i przyrodniego przesunięto z 3 do 2 pozycji.

⁶⁸) W sprawie zatwierdzenia układu z Gdańskiem celem uchylecia dwukrotnego opodatkowania w zakresie danin na przypadek śmierci zob. poz. 106. — W sprawie uiszczenia na rzecz Funduszu Pracy zaległości w podatku spadkowym świadczeniami w naturze zob. poz. 163 (a. 27) i 176 (§ 22). — W sprawie ulg w spłacie zaległości podatkowych rolników m. in. w zakresie podatku spadkowego zob. 5 i 7.

Na zasadzie ustawy z dn. 18. III. 1933 (Dz. U. 22/168) podatek od placów budowlanych wymierzają i pobierają urzędy skarbowe. Za czynności te urzędy skarbowe są uprawnione do pobierania odszkodowania w wys. 3% sum, wypłacanych państwowemu funduszowi rozbudowy miast. Ustawa zyskuje moc obowiązującą z dn. 1. VII. 1933.

R. M. S. z dn. 14. XII. 1932 (Dz. U. r. b. 1/6) przedłuża do dn. 31. III. 1933 termin dla dobrowolnych wpłat, uskuteczniionych na poczet zaległych należności pieniężnych z tytułu daniny lasowej, a połączonych z bonifikatą w wys. 50% wpłaconych sum.

Ustawa z dn. 24. III. 1933 (Dz. U. 22/173) zwalnia nowowznoszone domy mieszkalne w miastach, jak również części nadbudowane i przybudowane, jeżeli budowę, lub przybudowę wykończono w czasie od dn. 1. I. 1925 do końca 1940 r., od podatku majątkowego na okres lat 15, licząc od roku następnego po ukończeniu budowy. Nowowznoszone budynki, jak również części nadbudowane, przybudowane i naskutek zniszczeń wojennych gruntownie przebudowane, jeżeli budowę, nadbudowę, przybudowę i przebudowę wykończono w czasie od 1. I. 1923 do końca 1937 r. są wolne od nadzwyczajnej daniny majątkowej⁶⁹⁾ ⁷⁰⁾.

IV.

Kredyt publiczny.

W sprawie przyjmowania obligacji 5% państwowej renty ziemskiej na spłatę określonych zaległości podatkowych wydane zostało R. M. S. z dn. 15. XII. 1932 (Dz. U. 1/7).

Ustawa z dn. 24. III. 1933 (Dz. U. 22/172) uprawnia Ministra Skarbu do wypuszczenia biletów skarbowych w serjach, z terminami płatności, nie dłuższymi niż jeden rok. Ogólna suma każdorazem znajdujących się w obiegu biletów skarbowych nie może przekraczać 200 milionów zł. Bilety skarbowe są wolne od podatku od kapitałów i rent i mają wszelkie prawa papierów, posiadających bezpieczeństwo pupilarne. Szczegółowe warunki emisji ustala Minister Skarbu.

Wymienione poprzednio R. M. S. z dn. 15. XII. 1932 (Dz. U. 1/7) zawiera również przepisy co do przyjmowania na spłatę okre-

⁶⁹⁾ W sprawie uiszczenia na rzecz Funduszu Pracy zaległości w podatku majątkowym świadczeniami w naturze zob. poz. 163 (a. 27) i 176 (§ 22). — W sprawie ulg w spłacie zaległości rolników w podatku majątkowym zob. poz. 5 i 7.

⁷⁰⁾ Administracji skarbowej dotyczy poz. 83, postępowania egzekucyjnego poz. 24, Prokuratorji Generalnej poz. 151.

ślonych zaległości podatkowych skryptów dłużnych Skarbu Państwa, wystawionych na zasadzie R. P. R. z dn. 30. IV. 1927 (Dz. U. 42/374) w sprawie wynagrodzenia za nieruchomości ziemskie, przejęte na własność Państwa w niektórych powiatach Rzeczypospolitej Polskiej⁷¹).

Ustawa z dn. 24. III. 1933 (Dz. U. 22/172) przewiduje również sprzedaż biletów skarbowych zagranicą. W danym razie bilety te opiewać mogą na pieniądze zagraniczne.

Na zasadzie R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 7/48) umarzone będą 8% dolarowe listy zastawne Tow. Kredytowego Ziemskiego w Warszawie serji z r. 1924, za które udzielona została poręka Skarbu Państwa, amortyzacyjnie jako odrębna serja w okresie od dn. 22. XII. 1941 r. — R. M. S. z dn. 6. II. 1933 (Dz. U. 7/47) obniża oprocentowanie 8% dolarowych listów zastawnych Tow. Kredytowego Przemysłu Polskiego, stanowiących własność Skarbu Państwa, do 6% rocznie, poczynając od dn. 1. I. 1933; okres umorzenia tych listów nie ulega zmianie⁷²).

Dr. Roch Knapowski (Poznań).

3. PRAWO KARNE I PROCES KARNY *

W tym okresie (od 19 marca 1932 do 25 kwietnia 1933 roku):

1. Wprowadzono w miejsce dotychczasowych kodeksów karnych dzielnicowych nowy kodeks karny dla całego obszaru Rzeczypospolitej (rozp. Prezydenta Rzplitej z 11. 7. 1932 Dz. Ust. Nr. 60, poz. 571) z mocą obowiązującą od 1 września 1932.

Ponieważ nowy kodeks opiera się na podziale przestępstw na dwie grupy (zbrodnie i występki) z pominięciem wykroczeń, które tworzyły osobną grupę w kodeksach dzielnicowych, wprowadzono

⁷¹) Skrypty, opiewające na zł w złocie, są spłacane z fuduszów państwowych w ciągu lat 10 w równych ratach rocznych z oprocentowaniem 5 od sta rocznie.

⁷²) Zaznaczyć należy, że R. P. R. z dn. 29. II. 1928 przewidywało gwarancję Skarbu Państwa za listy zastawne Tow. Kredytowego Przemysłu Polskiego wypuszczone w walucie zagranicznej. — Odnosnie gwarantowanych złotych obligacji Banku Gosp. Kraj. wypuszczonych zagranicą w r. 1925 i 1926. zob. poz. 46 (oprocentowanie tych listów nie ulega obniżeniu).

* Niniejszy referat nawiązuje bezpośrednio do referatu w tym samym przedmiocie, umieszczonego w ubiegłym roku w trzecim (czerwcowym) zeszytu „Ruchu”. Uwzględni materiał aż do numeru 28/33 Dz. Ust. włącznie (z 25. IV. 1933 r.).

prawo o wykroczeniach (rozp. Prezydenta Rzplitej z 11. 7. 1932 Dz. Ust. Nr. 60, poz. 572 z mocą obowiązującą również od 1 września 1932, przekazując wykroczenia władzom administracyjnym¹).

Przepisy wprowadzające nowy kodeks karny i prawo o wykroczeniach mieszczą się w rozp. Prezydenta Rzplitej z 11. 7. 1932 (Dz. Ust. Nr. 60, poz. 573).

Sprostowanie błędów, jakie zaszły w tekście tego rozporządzenia, mieści się w obwieszczeniu Prezydenta Rzplitej z 23. 9. 1932 (Dz. Ust. Nr. 82, poz. 724).

2. Wprowadzono nową ustawę karną skarbową (ust. z 18. 3. 1932, Dz. Ust. Nr. 34, poz. 355) w miejsce obowiązującej poprzednio takiej ustawy z 2. 8. 1926 (Dz. Ust. Nr. 105, poz. 609).

Przepisy o właściwości i postępowaniu władz sądowych w Dziale IV (art. 210—229).

Dzień wejścia w życie 1. 5. 1932.

Do tego przepisy wykonawcze w rozp. Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 22. 4. 1932 (Dz. Ust. Nr. 36, poz. 362) z dniem wejścia w życie 1. 5. 1932, jednak co do niektórych przepisów 1. 1. 1933.

3. Wprowadzono nowy kodeks karny wojskowy (rozp. Prezydenta Rzplitej z 21. 10. 1932, Dz. Ust. Nr. 91, poz. 765) z mocą obowiązującą od 1. 1. 1933. Do tego przepisy wprowadzające w rozp. Prezydenta Rzplitej z 21. 10. 1932 (Dz. Ust. Nr. 91, poz. 766)²).

4. Ogłoszono jednolity tekst ustawy postępowania karnego (obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 30. 9. 1932, Dz. Ust. Nr. 83, poz. 725), uwzględniający nowelizację, dokonaną:

¹) Amnestji z powodu wprowadzenia jednolitego polskiego k. k. i prawa o wykroczeniach dotyczy rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 21. 10. 1932 (Dz. Ust. Nr. 91, poz. 782) z dniem wejścia w życie 26. 10. 1932.

²) Należy jeszcze uwzględnić rozporządzenie Ministra Spraw Wojsk, z 30. 12. 1932, Dz. Ust. Nr. 12/33 poz. 80 w sprawie warunkowego zwolnienia osób, odbywających karę pozbawienia wolności z mocy wyroków wojskowych sądów karnych. Dzień wejścia w życie 24. 2. 1933. Ustawa z 21. 1. 1932, Dz. Ust. Nr. 19 poz. 120 dotyczy zmian w poprzednim kodeksie karnym wojskowym. Przepisów procesowych wojskowych dotyczą wydane w okresie, objętym niniejszym referatem, dwie ustawy z 21. 1. 1932, Dz. Ust. Nr. 19 poz. 118 i 119. (Dzień wejścia w życie obu 12. 3. 1932).

a) ustawą z 21 stycznia 1932 Dz. Ust. Nr. 10, poz. 60 (dzień wejścia w życie 1. 3. 1932);

b) rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 11. 7. 1932 Dz. list. Nr. 60, poz. 573 (dzień wejścia w życie 1. 9. 1932);

c) rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 23. 8. 1932 Dz. Ust. Nr. 73, poz. 662 (dzień wejścia w życie 1. 9., 1932).

5. Ogłoszono jednolity tekst prawa o ustroju sądów powszechnych (obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 15. 11. 1932 Dz. Ust. Nr. 102, poz. 863), uwzględniającą nowelizację, dokonaną:

a) ustawą z 4 marca 1929 Dz. Ust. Nr. 5/30, poz. 43 (dzień wejścia w życie 3. 2. 1930);

b) rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 24. 11. 1930 Dz. Ust. Nr. 80, poz. 626 (dzień wejścia w życie 1. 1. 1931);

c) rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 23. 8. 1932 Dz. Ust. Nr. 73, poz. 661 (dzień wejścia w życie 1. 9. 1932);

d) rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 7. 10. 1932 Dz. Ust. Nr. 86, poz. 734 (dzień wejścia w życie 1. 11. 1932).

W związku z tem należy wymienić rozp. Ministra Sprawiedl. z 1. 12. 1932 Dz. Ust. Nr. 110 poz. 908 o uchyleniu i zmianie niektórych rozporządzeń wykonawczych do prawa o ustroju sądów powszechnych z dniem wejścia w życie 14. 12. 1932.

6. Wprowadzono nowe regulaminy sądów, a to:

a) regulamin ogólny wewnętrznego urzędowania sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich (rozp. Ministra Sprawiedl. z 1. 12. 1932 Dz. Ust. Nr. 110 poz. 905) z dniem wejścia w życie 1. 1. 1933 w miejsce rozporządzenia tego samego Ministra z 24. 12. 1928 Dz. Ust. Nr. 104 poz. 934,

b) regulamin wewnętrznego urzędowania sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich w sprawach karnych (rozp. Ministra Sprawiedl. z 1. 12. 1932 Dz. Ust. Nr. 110 poz. 909) z dniem wejścia w życie 1. 1. 1933 w miejsce rozporządzenia tego samego Ministra z 15. 6. 1929 Dz. Ust. Nr. 42 poz. 352.

c) regulamin wewnętrznego urzędowania prokuratorów sądów apelacyjnych i okręgowych (rozp. Ministra Sprawiedl. z 1. 12. 1932 Dz. Ust. Nr. 110 poz. 910) z dniem wejścia w życie 1. 1. 1933 w miejsce rozporządzenia tego samego Ministra z 26. 11. 1931 Dz. Ust. Nr. 102 poz. 784.

d) regulamin Sądu Najwyższego (rozp. Ministra Sprawiedl. z 1. 12. 1932 Dz. Ust. Nr. 110 poz. 911) z dniem wejścia w życie 1. 1. 1933 w miejsce rozporządzenia tego samego Ministra z 15. 7. 1929 Dz. Ust. Nr. 53 poz. 427.

e) regulamin urzędowania Prokuratury Sądu Najwyższego (rozp. Ministra Sprawiedl. z 1. 12. 1932 Dz. Ust. Nr. 110 poz. 912) z dniem wejścia w życie 1. 1. 1933 w miejsce regulaminu z 19. 3. 1930 Dz. Ust. Nr. 22 poz. 192.

7. Dokonano dwukrotnej zmiany w przepisach o kosztach sądowych.

a) Z dniem wejścia w życie 1. 4. 1932 wydano:

I. dla okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie ustawę z 17. 3. 1932 Dz. Ust. Nr. 27, poz. 250, zmieniającą poprzednio obowiązujące przepisy, umieszczone w załączniku do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 25. 4. 1928 Dz. Ust. Nr. 54, poz. 520.

Równocześnie uchylono rozp. Prezydenta Rzplitej z 23. 12. 1927 Dz. Ust. Nr. 3/28 poz. 21.

Tekst jednolity przepisów o kosztach sądowych obowiązujących w okręgach trzech wyżej wymienionych sądów apelacyjnych ogłoszono następnie rozporządzeniem Ministra Sprawiedl. z 20. 6. 1932 Dz. Ust. Nr. 57 poz. 554, uchylając równocześnie poprzednie rozporządzenie tego samego Ministra w tym przedmiocie z 10. 5. 1932. Dz. Ust. Nr. 47 poz. 448 i uchylając tem samem obwieszczenie Ministra Sprawiedl. z 6. 6. 1932 Dz. Ust. Nr. 49 poz. 460 o sprostowaniu błędu w ostatnio wymienionem rozporządzeniu.

II. Dla obszaru sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz sądu okręgowego w Cieszynie ustawę z 17. 3. 1932 Dz. Ust. Nr. 27 poz. 251 w miejsce cesarskiego rozporządzenia z 15. 9. 1915 Dz. Ust. P. austrj. Nr. 279 i ustawy z 12. 6. 1924 Dz. Ust. Nr. 56 poz. 562.

III. Dla obszaru sądów apelacyjnych poznańskiego i toruńskiego i sądu okręgowego katowickiego ustawę z 18. 3. 1932 Dz. Ust. Nr. 27 poz. 252 w miejsce ustawy o kosztach sądowych z 18. 6. 1878 Dz. Ust. Rzeszy niem. str. 141, następnie w miejsce §§ 118, 119 ustęp 1 i 2 oraz §§120—135¹ ustawy o kosztach sądowych z 25. 7. 1910 Zbiór Ustaw prusk. str. 184, wreszcie § 120 oraz ustępu 2 § 123 (ówczesnej) ustawy postępowania cywilnego.

Dałszej zmiany przepisów o kosztach sądowych dokonano w październiku 1932 z dniem wejścia w życie 1. 1. 1933.

Mianowicie rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 27. 10. 1932 Dz. Ust. Nr. 93 poz. 805 uchylono wszystkie trzy ustawy z marca 1932 w przedmiocie kosztów (wymienione wyżej I—III), wydając nowe przepisy, przyczem to jedno rozporządzenie obejmuje cały obszar Rzplitej.

Nowe przepisy ułożone są w ten sposób, że obok postanowień ogólnych mieszczą szczególne postanowienia dla okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie (art. 59—81), następnie dla okręgów sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz sądu okręgowego w Cieszynie (art. 82—96), wreszcie dla okręgów sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz sądu okręgowego w Katowicach (art. 97—112).

Przepisy o opłatach w sprawach karnych mieszczą się w rozdziale IV (art. 47—58).

8. Zmieniono przepisy o lichwie pieniężnej.

W szczególności dokonano rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z 23. 8. 1932 Dz. Ust. Nr. 72 poz. 656 (z mocą obowiązującą od 26. 8. 1932) zmian w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z 29. 6. 1924 Dz. Ust. Nr. 56 poz. 574, a to:

a) poprzednio obowiązujący przepis (§ 1), iż nie wolno wymawiać sobie i pobierać korzyści majątkowych w formie procentu lub jakiegokolwiek innej formie, przewyższających 24% od' sta rocznie w gotówce lub we wartości —

zastąpiono przepisem, że — wymówione i pobierane korzyści majątkowe nie mogą przewyższać stopy procentowej, którą określać będzie Minister Skarbu w drodze rozporządzeń.

Do chwili wydania rozporządzenia Ministra Skarbu oznaczono granicę dopuszczalnej stopy procentowej na 15% rocznie.

b) inne zmiany dotyczą postępowania cywilnego.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w tym przedmiocie wydano w październiku 1932 (rozp. z 20. 10. 1932. Dz. Ust. Nr. 90 poz. 759) z; dniem wejścia w życie 21. 10. 1932, oznaczając maksymalną stopę na 12%.

Dla przedsiębiorstw, trudniących się czynnościami bankowymi, oznaczyło stopę ($9^{1/2}\%$, wyjątkowo 10%) rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedl. z 7. 11. 1932. Dz. Ust. Nr. 98 poz. 841 z mocą obowiązującą od 9. 11. 1932, uchylając równocześnie rozporządzenie tych samych Ministrów z 15. 7. 1930 Dz. Ust. Nr. 50 poz. 424.

9 Wydano nowe przepisy o rejestracji skazanych (rozp. Ministra Sprawiedl. z 22. 12. 1932 Dz. Ust. Nr. 118 poz. 972) z dniem wejścia w życie 1. 1. 1933, uchylając poprzednie rozporządzenie tego samego Ministra w tym przedmiocie (z 8. 8. 1931 Dz. Ust. Nr. 69 poz. 566).

10. Wydano przepisy o straży więziennej (rozp. Prezydenta Rzplitej z 23. 8. 1932 Dz. Ust. Nr. 74 poz. 667) z dniem wejścia w życie 1. 9. 1932.

11. Uzupełniono przepisy o właściwości organów administracji do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądami grodzkimi (rozp. Ministra Sprawiedl., wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, z 13. 4. 1932 Dz. Ust. Nr. 37 poz. 381).

Uzupełnienie dotyczy rozporządzenia Ministra Sprawiedl., wydanego w porozumieniu z innymi Ministrami, z 28. 6. 1929 Dz. Ust. Nr. 48 poz. 395.

Dodano nowy ustęp, w myśl którego Dyrekcje Lasów Państwowych i Nadleśnictwa są uprawnione do wnoszenia i popierania oskarżenia także w sprawach przewidzianych w ustawie o kradzieżach leśnych z 15. 4. 1878 (Zbiór ustaw prusk. str. 222) i w ustawie o policji polnej i leśnej z 1. 4. 1880 (Zbiór ustaw prusk. str. 230).

Rozporządzenie weszło w życie z dn. ogłoszenia (30. 4. 1932).

12. Wreszcie należy wymienić rozp. Rady Ministrów z 26. 8. 1932 Dz. Ust. Nr. 74 poz. 669 dotyczące wprowadzenia postępowania dorozbieżnego, uchylające rozp. Rady Ministrów z 2. 9. 1931 Dz. Ust. Nr. 79 poz. 622 w tym samym przedmiocie.

Prof. Dr. Józef Jan Bossowski (Poznań).

4. PRAWO CYWILNE

(od 1 stycznia do 31 grudnia 1932 r.).

J. *Odsetki.*

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23 sierpnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72 poz. 656) zmienia rozporządzenie z dnia 29 czerwca 1924 (Dz. U. R. P. Nr. 56 poz. 574) o lichwie pieniężnej w ten sposób, że odtąd Minister Skarbu określać będzie w drodze rozporządzeń najwyższą dopuszczalną stopę procentową także dla osób nie trudniących się czynnościami bankowymi. Na tej podstawie oznaczył Minister Skarbu rozporządzeniem z dnia 20 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 90 poz. 759) najwyższą stopę procentową na 12% w stosunku rocznym, rozporządzeniem zaś z dnia 7 listopada 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 98 poz. 841) dla przedsiębiorstw bankowych na $9^{1/2\%}$ i dla spółdzielni kredytowych i niektórych komunalnych kas oszczędności na 10%.

Ustawa z dnia 20 grudnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 115 poz. 950) o obniżeniu oprocentowania i przedłużeniu okresów umorzenia wierzytelności długoterminowych, zabezpieczających listy zastawne i obli-

gacje, oraz wydanych na podstawie tych wierzytelności listów zastawnych i obligacyj obniża z mocy samego prawa odsetki od wierzytelności istniejących w dniu 1 stycznia 1933 r. a zabezpieczających listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych ziemskich i Wileńskiego Banku Ziemskiego do $4\frac{1}{2}\%$, towarzystw kredytowych miejskich, banków hipotecznych i komunalnych do 5%, banków państwowych do stopy, jaką oznaczy Minister Skarbu, nie wyżej jednak $5\frac{1}{2}\%$. Obniżka nie dotyczy wierzytelności oprocentowanych na 5% i niżej oraz wierzytelności zabezpieczających listy zastawne i obligacje emitowane zagranicą a notowane na giełdach zagranicznych. W tej samej mierze obniża się oprocentowanie listów zastawnych i obligacyj na podstawie tych wierzytelności wypuszczonych za wyjątkiem listów i obligacyj banków państwowych, dalej tych, za które udzielił poręki Skarb Państwa, oprocentowanych na 5% i niżej i wreszcie emitowanych na rynkach zagranicznych a notowanych na giełdach zagranicznych. Ustawa upoważnia też Ministra Skarbu do przedłużenia w drodze rozporządzenia okresów umorzenia wspomnianych wierzytelności aż do lat 56 oraz do skonwertowania wierzytelności płatnych jednorazowo na wierzytelności spłacalne w trybie stopniowej amortyzacji długoterminowej.

2. Najem i dzierżawa.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27 poz. 253) o zmianie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych rozszerza na rok 1932 okres niedopuszczalności eksmisji bezrobotnych także na czas od 1 kwietnia do 31 października 1932 r. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 775) przedłuża moc obowiązującą ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. w sprawie ochrony drobnych dzierżawców rolnych do dnia 1 października 1938 r. Ustawa zaś z 18 marca 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 30 poz. 307) o wykupie gruntów podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych zmieniona rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 91 poz. 776) daje tej kategorii dzierżawców prawo nabycia dzierżawionych gruntów wraz znajdującymi się na nich zabudowaniami za cenę odpowiadającą wartości przychodowej tych gruntów. Za wartość przychodową uważa się $\frac{3}{4}$ przeciętnej ceny rynkowej, uzyskiwanej w danej okolicy przy sprzedażach w ciągu ostatniego trzechlecia, poprzedzającego wszczęcie po-

stępowania przymusowego wykupu. Wykup gruntów przez dzierżawców może nastąpić bądź w drodze umowy bądź też w trybie postępowania przymusowego.

3. *Hipoteka.*

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 25 września 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 81 poz. 714) postanawia, że prawo własności nieruchomości byłych rosyjskich kolei państwowych, które stanowią własność Skarbu Państwa i były w jego posiadaniu w dniu 28 września 1926 r. a obecnie są w zarządzie powierniczym i użytkowaniu przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” ulega wpisaniu do ksiąg hipotecznych na podstawie deklaracji Dyrektora Kolei Państwowych tej Dyrekcji Okręgowej, w której granicach nieruchomość się znajduje.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 września 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 81 poz. 715) w sprawie pierwszeństwa zaległych ciężarów na rzecz spółek wodnych nadaje ciężarom przewidzianym w art. 154 ustawy wodnej z 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P. z r. 1928 Nr. 62 poz. 574) płatnym w okresie czasu od 1 kwietnia 1929 r. do 31 marca 1932 r. włącznie, aż do ich całkowitego umorzenia, niedłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 1946 r., pierwszeństwo przed innymi prawami rzeczowymi bezpośrednio po państwowych podatkach i publicznych daninach.

Podobnie rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 810) o pierwszeństwie hipotecznym i konwersji zaległości od pożyczek instytucyj kredytu długoterminowego przyznaje należnościom instytucyj kredytu długoterminowego od pożyczek, zabezpieczających listy wystawne bądź obligacje, powstałym do dnia ogłoszenia tego rozporządzenia (t. j. do dnia 29 października 1932 r.) z tytułu rat umorzeniowych, odsetek, opłat administracyjnych, podatków przejętych przez dłużnika do zapłaty, odsetek zwłoki i kosztów egzekucyjnych, bieżących, odroczonej w drodze ulgi oraz zaległych, bez względu na termin ich płatności pierwszeństwo równe z kapitałem pożyczki. Należności te nie ulegają przedawnieniu a instytucja kredytowa ma prawo bez zgody dłużnika i niższych wierzycieli skonwertować je na pożyczkę dodatkową długoterminową.

Ustawa z 13 lutego 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 16 poz. 95) o ujawnieniu hipotecznym zezwoleń na parcelację gruntów daje możność wpisania w formie ostrzeżenia do księgi hipotecznej na wniosek okręgowego urzędu ziemskiego udzielenia

zezwoleń na parcelację w trybie ustawy o wykonaniu reformy rolnej. Ostrzeżenie to ma ten skutek, że wpisy, ujawnione po tem ostrzeżeniu nie przechodzą na działki, nabyte w toku parcelacji, której ostrzeżenie dotyczy. Sumy zaś, wpłacone przez nabywców, zatwierdzonych przez urząd ziemski, na poczet ceny kupna parcelowanych gruntów mają ustawowe pierwszeństwo zaspokojenia z całej nieruchomości z równem między sobą pierwszeństwem przed wszystkimi prawami wpisanymi po ostrzeżeniu, jednak tylko do wysokości ceny sprzedażnej parcelowanego obszaru, zatwierdzonej w projekcie parcelacji.

Ustawa z 18 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30 poz. 308) o uregulowaniu prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw centralnych i wschodnich wprowadza uproszczony sposób postępowania przy przepisaniu własności i uregulowaniu hipotek gruntów, oddanych w posiadanie nabywcom w drodze parcelacji, jeżeli oddanie w posiadanie nastąpiło przed wejściem w życie ustawy (t. j. dniem 12 kwietnia 1932 r.) i jeżeli zachodzą warunki uzasadniające wydanie decyzji z art. 63 cz. 5, art. 65, 66 i 67 ustawy o wykonaniu reformy rolnej. Postępowanie może być wszczęte tylko na wniosek okręgowego urzędu ziemskiego złożonego do sądu okręgowego, właściwego według miejsca położenia nieruchomości. Sąd po przeprowadzeniu rozprawy wydaje decyzję przyznającą prawo własności rozparcelowanych gruntów na rzecz nabywców a zarazem ustala, czy i w jakiej mierze ma nastąpić przeniesienie hipotek i innych praw rzeczowych z nieruchomości objętej parcelacją na działki, znajdujące się w posiadaniu nabywców. Przyznanie prawa własności działek bez przeniesienia na nie hipotek i innych praw rzeczowych może nastąpić mimo sprzeciwu osób uprawnionych, jeżeli wartość hipotek i innych praw rzeczowych, ciężących na nieruchomości objętej parcelacją, nie przekracza $\frac{2}{3}$ wartości rynkowej nierozparcelowanej części tej nieruchomości, albo jeżeli osoby uprawnione rzeczowo w chwili wpisu ich praw wiedziały lub powinny były wiedzieć o oddaniu gruntów w posiadanie nabywców w drodze parcelacji. Ponadto sąd na wniosek jednej ze stron władny jest ustalić niespłaconą część ceny kupna i zabezpieczyć ją na rzecz sprzedawcy w księdze hipotecznej. Prawomocna decyzja sądu stanowi tytuł własności do nabytych działek i ulega ujawnieniu w księdze hipotecznej wraz z wszelkimi hipotekami, ciężarami i ograniczeniami, w decyzji tej wymienionymi.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 23-go sierpnia 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 654; w sprawie segregacji

wierzytelności na nieruchomościach ziemskich parcelowanych w celu spłaty uciążliwych zobowiązań wprowadza również przymusowy podział hipotek i innych obciążeń rzeczowych w razie prowadzenia parcelacji na podstawie ustawy z 12 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 221). Segregację wierzytelności należy dokonać w takim przypadku w ten sposób, aby każda wierzytelność, zabezpieczona na parcelowanej nieruchomości w granicach $\frac{1}{2}$ sumy szacunku części nieruchomości, nie ulegającej parcelacji oraz cen sprzedażnych działek, powstałych z wyniku parcelacji, — mieściła się w $\frac{1}{2}$ ceny sprzedażnej działki, na którą przypadnie, a jeżeli zabezpieczona zostanie na nierozparcelowanej części nieruchomości, — w $\frac{1}{2}$ szacunku tej części.

Analogicznie należy postąpić z wierzytelnościami zabezpieczonymi z granicach $\frac{2}{3}$ szacunku nieruchomości. Poszczególne wierzytelności przenosi się w całości na jedną z części nieruchomości, powstałych z wyniku parcelacji, lub o ile okaże się to niemożliwe, na najmniejszą ich ilość. W tych granicach służy wierzycielom, w kolejności miejsc hipotecznych na nieruchomości parcelowanej, prawo wyboru części nieruchomości, powstałych z wyniku parcelacji, pod zabezpieczenie swych wierzytelności. Segregacji dokonuje okręgowa komisja ziemska na podstawie projektu przedłożonego przez okręgowy urząd ziemski. Osoby interesowane, które uważają, że prawa ich orzeczeniem okręgowej komisji ziemskiej zostały naruszone, mogą w ciągu 14 dni po doręczeniu im odpisu orzeczenia zwrócić się do sądu o ponowne dokonanie segregacji.

4. Zastaw rejestrowy.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 (Dz. U. R. P. Nr. 72, poz. 655) nowelizuje rozporządzenie z 22 marca 1928 (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 360) o r e j e s t r o w y m z a s t a w i e r o l n i c z y m. Zastaw taki może być ustanowiony tylko na rzecz państwowych instytucyj kredytowych oraz innych instytucyj, które oznaczy Minister skarbu. Przedmiot zastawu nie podlega zajęciu egzekucyjnemu (aresztowi, sekwestrowi) i nie może być wciągnięty do masy upadłościowej jego właściciela dla zaspokojenia wierzytelności zarówno prywatnych jak Skarbu Państwa lub komunalnych z wyjątkiem należności z tytułu podatku gruntowego, majątkowego i przemysłowego, dopóki wierzytelność pod zastaw ten udzielona, nie zostanie spłacona. Zastawnik ma prawo przyjęte pod zastaw przedmioty realizować dla zaspokojenia swych wierzytelności bądź na giełdzie, o ile są przedmiotem transakcyj giełdowych, bądź w drodze licytacji publicznej. W razie bezprawnego usunięcia

przedmiotu zastawu z miejsca ujawnionego w rejestrze zastawowym, wierzytelność, zabezpieczona prawem zastawu, staje się natychmiast wymagalna. Nowela zaostroża też postanowienia karne.

Na wzór rejestrowego zastawu rolniczego wprowadza rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 14 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 317) rejestrowy zastaw drzewny. Przedmiotem jego może być drewno (drzewo ścięte) nieobrobione lub obrobione (materiały tarte, ciosane, łupane, dykty, forniry itp.) będące własnością zastawcy i znajdujące się na ruchomości bądź stanowiącej własność zastawcy, bądź przez niego wynajętej, wydzierżawionej lub z innego tytułu prawnego użytkowanej. Jeżeli drewno znajduje się na nieruchomości, nie będącej własnością zastawcy, winien on uzyskać zgodę właściciela na ustanowienie rejestrowego prawa zastawu, o ile zastaw ten ma być skuteczny także wobec właściciela nieruchomości. Ustanawiać rejestrowe prawo zastawu na drewnie mogą osoby fizyczne i prawne, prowadzące gospodarstwo leśne, tudzież wpisani do rejestru handlowego kupcy, trudniący się przemysłem lub hurtowym handlem drzewnym i to tylko na rzecz Skarbu Państwa, państwowych instytucyj kredytowych, przedsiębiorstw państwowych, wydzielonych z administracji państwowej, kupców zarejestrowanych, jakoteż innych instytucyj kredytowych, które oznaczy Minister Skarbu. Prawo zastawu gaśnie po upływie trzech lat od daty zarejestrowania lub w razie zawarcia umowy zastawniczej na krótszy czas, po upływie tego czasu, chyba, że zastawnik wszczął przed upływem tego okresu egzekucję sądową lub administracyjną. Zresztą zawiera rozporządzenie analogiczne postanowienia, co przy rejestrowym zastawie rolniczym.

5 *Przedawnienie.*

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 21 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 772) w sprawie niektórych zmian przepisów pierwszej części dziesiątego tomu Zводу Praw dodaje do art. 1259 tomu X cz. 1 uwagę, iż wszelkie roszczenia do osób prawnych oraz instytucyj kredytowych z tytułu zobowiązań bezterminowych lub płatnych za okazaniem, gasną, jeżeli nie zażądano zapłaty w terminie dziesięciu lat od chwili, gdy te osoby lub instytucje przestały istnieć. Odnosi się to również do zobowiązań, osiągniętych przez zwinęte oddziały instytucyj istniejących.

Art. 1549 tomu X cz. 1 został zmieniony w ten sposób, że umowa ustaje, jeżeli od terminu wyznaczonego do ukończenia jej działania, upłynęło dziesięcioletnie przedawnienie i sprawy z umo-

wy nie wytoczono, lub jeżeli po wytoczeniu nie popierano sprawy w urzędzie w ciągu dziesięciu lat. Przedawnienie ziemskie zobowiązań bezterminowych i płatnych za okazaniem biegnie od dnia, kiedy zażądano zapłaty z takiego zobowiązania.

Prof. Alfred Ohanowicz (Poznań).

5. PROCES CYWILNY

(od 1 kwietnia 1932 do 31 marca 1933 r.).

A. I. Z dniem 1 stycznia 1933 r. wszedł w życie „K o d e k s P o s t ę p o w a n i a C y w i l n e g o” z 29 listopada 1930 r. (Dz. Ust. poz. 651) wraz z wprowadzającymi go przepisami wydanymi tegoż samego dnia (Dz. Ust. poz. 652). Jednakże przed wejściem w życie nowy Kodeks wraz z przepisami wprowadzającymi doznał znacznych zmian przez rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 802). Równocześnie wydano rozporządzenie z tego samego dnia „P r a w o o s ą d o w e m p o s t ę p o w a n i u e g z e k u c y j n e m” (Dz. Ust. poz. 803) wraz z przepisami wprowadzającymi to prawo (Dz. Ust. poz. 804). Następnie znowelizowany „Kodeks Postępowania Cywilnego” złączono z prawem egzekucyjnym i w drodze obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z 1 grudnia 1932 r. (Dz. Ust. poz. 934) ogłoszono jednolity tekst „Kodeksu Postępowania Cywilnego” zawierający jako drugą część prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Do stworzonego w ten sposób jednolitego „Kodeksu Postępowania Cywilnego” nie dołączono jednak jednolitych przepisów wprowadzających. Istnieją więc nadal osobne przepisy wprowadzające Kodeks Postępowania Cywilnego i odrębne od nich przepisy wprowadzające prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym. Sprawa kosztów sądowych jest jednolicie uregulowana przez rozp. Prez. Rzeczyp. z 27 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 805). — Równocześnie wydano cały szereg przepisów ustrojowych. Zmieniono więc niektóre przepisy prawa o ustroju sądów; powszechnych z dnia 6 lutego 1928 r. (Dz. Ust. poz. 93) przez rozp. Prez. Rzeczyp. z 23 sierpnia 1932 (Dz. Ust. poz. 661) oraz z 7 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 734) i ogłoszono następnie w drodze obwieszczenia Min. Sprawiedliwości z dnia 15 listopada 1932 r. (Dz. Ust. poz. 863) jednolity tekst zmienionego prawa o ustroju sądów powszechnych. Dalej rozp. Min. Spraw. z 25 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 825)) reguluje sprawy aplikantów i asesorów sądowych. Rozporządzenie zaś Prezydenta Rzeczypospolitej z 7 października 1932 r.

(Dz. Ust. poz. 733) wprowadziło jeden jednolity ustrój adwokatury dla całego Państwa, zbudowany na zasadach szerokiej autonomii adwokackiej (Rady adwokackie; Naczelna Rada Adwokacka). Rozporządzenie Min. Spraw, z 25 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 839) reguluje sprawy stroju adwokatów przy rozprawach a rozp. z 15 listopada 1932 (Dz. Ust. poz. 871) sprawę pieczęci organów adwokatury. Dalej rozp. Min. Spraw. z 15 grudnia 1932 r. (Dz. Ust. poz. 943] dotyczy sprawy obowiązkowego zastępstwa adwokackiego przed sądami okręgowymi w okręgu Sądu Apelacyjnego w Wilnie i przed sądami okręgowymi w Łucku i Równem. Wreszcie rozp. Min. Spraw, z 13 lutego 1933 r. (Dz. Ust. poz. 77) normuje wynagrodzenie adwokatów za wykonywanie czynności zawodowych. Rozporządzenie to zmieniono wkrótce potem i zastąpiono je rozp. Min. Spraw, z 1 kwietnia 1933 r. (Dz. Ust. poz. 201) — Nowe prawo procesowe i egzekucyjne wymagało dalszych jeszcze uzupełnień ustawodawczych. I tak w wykonaniu art. XI przepisów wprowadzających „Kodeks Postępowania Cywilnego” rozp. Min. Spraw, z 15 grudnia 1932 r. (Dz. Ust. poz. 942) wprowadziło w życie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu upominawczym na obszarze Sądów Apelacyjnych w Krakowie, Katowicach, Lwowie, Poznaniu i Toruniu i to już od dnia 1 stycznia 1933 r. Dalej w wykonaniu art. XIII przepisów wprowadzających oraz art. 143 § 2 i art. 162 K. p. c. wydano rozp. Min. Spraw, z 29 grudnia 1932 r. (Dz. Ust. poz. 973) o doręczeniu pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym i karnym, oraz rozporządzenie z tego samego dnia w sprawie doręczania pism sądowych osobom zamieszkałym zagranicą oraz osobom, będącym w służbie dyplomatycznej państw obcych, tudzież osobom u nich zamieszkałym (Dz. Ust. poz. 974). Wreszcie w uzupełnieniu art. 100, 310 i 320 K. p. c. wydano rozp. Min. Spraw, z 15 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 944) o należnościach świadków, biegłych (tłumaczy) i stron w sprawach cywilnych. — Również i nowe postępowanie egzekucyjne wymagało wydania rozporządzeń uzupełniających i wykonawczych. Rozporządzenie Min. Spraw. z 1 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 886) o komornikach uregulowało dla całego państwa ustrój instytucji komorników sądowych. Do tego wydano w rozp. Min. Spraw, z 15 grudnia 1932 r. (Dz. Ust. poz. 946) instrukcję dla komorników i w dalszym rozporządzeniu z tego samego dnia ogłoszono taksę za czynności komorników (Dz. Ust. poz. 948). Rozporządzenie Min. Spraw. z 15 grudnia 1932 r. (Dz. Ust. poz. 947) daje przepisy o postępowaniu przy spisie i oszacowaniu nieruchomości. Dalej uregulowano

sprawę dochodzenia roszczeń pieniężnych i egzekucji należności pieniężnych opartych na tytułach prywatno-prawnych przypadających od związków komunalnych — odpowiednio do postanowienia art. 578 §j 1 K. p. c. — w rozp. Prezydenta Rzeczyp. z 27 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 809). Poza tem ogłoszono rozp. Prezydenta Rzeczyp. z 27 października 1932 (Dz. Ust. poz. 812) o uprawnieniach niektórych towarzystw kredytowych ziemskich i miejskich oraz banków hipotecznych przy przeprowadzaniu egzekucji z nieruchomości. W łączności z tem trzeba przytoczyć rozp. Prez. Rzeczyp. z 21 października 1932 r. (Dz. Ust. poz. 769) o wykonywaniu egzekucji z nieruchomości przez Państwowy Bank Rolny tudzież rozp. Min. Skarbu z 3 września 1932 (Dz. Ust. poz. 66 na rok 1933 oraz poz. 204 na rok 1933) w sprawie zmiany ustawy (statutu) Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w Warszawie (por. art. 212 i nast. dotyczące egzekucji). — Wprowadzenie przytoczonych wyżej ustaw i rozporządzeń wywołało konieczność zmian w przepisach o wewnętrznym urzędowaniu sądów. To też rozp. Min. Spraw, z 1 grudnia 1932 r. (Dz. Ust. poz. 905) wprowadziło Regulamin ogólny wewnętrznego urzędowania sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich a rozp. z 15 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 941) regulamin wewnętrznego urzędowania tychże sądów w sprawach cywilnych. Regulamin Sądu Najwyższego ogłoszony jest w rozporządzeniu Min. Spraw, z 1 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 911). Równocześnie wyszły tego samego dnia dalsze rozporządzenia a mianowicie o trybie postępowania przy przenoszeniu sędziów i prokuratorów na inne miejsce służbowe¹ i w stan spoczynku (Dz. Ust. poz. 906) oraz rozporządzenie o złączeniu izb cywilnych w Sądzie Najwyższym (Dz. Ust. poz. 907). Poza tem dalsze jeszcze rozporządzenie wydane również 1 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 908) uchyliło i zmieniło niektóre rozporządzenia wykonawcze do prawa o ustroju sądów powszechnych. — Wobec wejścia w życie nowej procedury cywilnej i złączonych z tem zmian wydano rozporządzenie Prezydenta Rzeczyp. z 23 sierpnia 1932 (Dz. Ust. poz. 663) w sprawie upoważnienia władzy mianującej do przenoszenia sędziów w stan spoczynku i na inne miejsce służbowe w czasie aż do 31 października 1932 r. — Wreszcie wspomnieć jeszcze należy o rozp. Min. Spraw, z 15 listopada 1932 (Dz. Ust. poz. 872) w sprawie wprowadzenia togi i biretu jako stroju urzędowego dla sędziów i prokuratorów przy rozprawach oraz rozp. z 10 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 971) w sprawie umundurowania niższych funkcjo-

narjuszów sądowych i prokuratorskich. — Z rozporządzeń dotyczących uposażenia oraz należności za podróże trzeba wymienić rozporządzenie Prez. Rzeczyp. z 21 maja 1932 (Dz. Ust. poz. 419) o zmianie wysokości uposażeń funkcjonarjuszów państwowych i wojskowych zawodowych oraz zaopatrzeń emerytalnych, dalej rozp. Rady Ministrów z 10 czerwca 1932 (Dz. Ust. poz. 461 w sprawie zmiany przepisów o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z 4 października 1932 (Dz. Ust. poz. 755) o sprostowaniu błędów w rozp. Rady Ministrów z 10 kwietnia 1931 (Dz. Ust. poz. 292) w sprawie zmiany przepisów o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych zagranicę wraz z obwieszczeniem Ministra Skarbu z 4 listopada 1932 (Dz. Ust. poz. 904) o sprostowaniu błędów w obwieszczeniu tegoż ministra z 12 sierpnia 1931 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu odnośnych przepisów, wreszcie obwieszczenie Min. Spraw, z 9 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 933) o sprostowaniu błędów w załączniku do obwieszczenia Ministra Skarbu z 6 lipca 1932 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozp. Rady Min. z 17 września 1927 o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych, sędziów, prokuratorów oraz wojskowych w kraju. W tym związku należy też przytoczyć rozp. Rady Ministrów z 30 stycznia 1933 (Dz. Ust. poz. 51) w sprawie zmiany rozp. Rady Min. z 22 marca 1932 (Dz. Ust. poz. 254) o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów, członków ich rodzin oraz emerytów.

II. Liczne są też ustawy i rozporządzenia mające na celu niesienie pomocy rolnictwu zagrożonemu przez kryzys gospodarczy. Itak rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 (Dz. Ust. poz. 652) o zapobieganiu skutkom trudności płatniczych w rolnictwie zastosowało do rolnictwa odroczenie wypłat i układ zapobiegawczy. W wykonaniu tego rozporządzenia Minister Sprawiedliwości wydał dnia 24 sierpnia 1932 r. (Dz. Ust. poz. 659) rozporządzenie określające instytucje powołane do współdziałania przy stosowaniu przytoczonego wyżej rozporządzenia Prezydenta. Dalsze rozp. z tego samego dnia (Dz. Ust. poz. 258) dotyczy powołania delegatów do spraw finansowo-rolnych (por. art. 100 i rozp. Prez. z 23 sierpnia 1932 r. Dz. Ust. poz. 652). Dalej utworzono rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 (Dz. Ust. poz. 653) urzędy roz-

je m c z e do spraw kredytowych małej własności rolnej a rozp. Min. Spraw, z 24 sierpnia 1932 (Dz. Ust. poz. 660) określa instytucje powołane do udzielania opinii przy stosowaniu tych postanowień. Późniejsza ustawa z dnia 28 marca 1933 (Dz. Ust. poz. 253) zastosowała instytucję urzędów rozjemczych do wszystkich posiadaczy gospodarstw wiejskich i uchyliła rozporządzenie z 23 sierpnia 1932 (Dz. Ust. poz. 653). — Dziedziny parcelacji dotyczy rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 (Dz. Ust. poz. 654) o segregacji wierzytelności na nieruchomościach ziemskich parcelowanych w celu spłaty uciążliwych zobowiązań. Rozporządzenie Min. Rol. i Reform Rolnych z 10 października 1932 (Dz. Ust. poz. 914) dokonało kilku zmian w rozp. z 7 grudnia 1926 (Dz. Ust. poz. 662 w brzmieniu rozp. z 30 października 1928 Dz. Ust. poz. 903) do ustawy o wykonaniu reformy rolnej. Dalej rozp. z tegoż samego dnia (Dz. Ust. poz. 915) zaprowadziło różne zmiany w rozp. z 12 maja 1930 (Dz. Ust. poz. 515) o postępowaniu z funduszami uzyskanymi z parcelacji z wolnej ręki lub z przymusowej sprzedaży majątków związanych stałymi ograniczeniami. Wymienić też należy jeszcze rozp. Min. Spraw, z 15 listopada 1932 (Dz. Ust. poz. 67 z roku 1933) zmieniające rozp. z 16 marca 1928 (Dz. Ust. poz. 447) o ostrzeżeniach (adnotacjach) hipotecznych przewidzianych ustawą o wykonaniu reformy rolnej. — Spraw robotników rolnych dotyczy rozp. Prez. Rzeczypospolitej z 25 września 1932 (Dz. Ust. poz. 713) zmieniające ustawę z 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi. Ustawa zaś z 25 marca 1933 (Dz. Ust. poz. 174) dotyczy moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych. — Ochronę drobnych dzierżawców rolnych utrzymuje nadal w mocy rozp. Prez. Rzeczypospolitej z 21 października 1932 (Dz. Ust. poz. 775) przedłużające ustawę z 31 lipca 1924 do 1 października 1938 r., oraz dalsze rozporządzenie z tego samego dnia (Dz. Ust. poz. 776) zmieniające niektóre postanowienia ustawy z 18 marca 1932 (Dz. Ust., poz. 507) o wykupie gruntów podlegających ustawie w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych. — W związku z rozporządzeniami chroniącymi dzierżawców rolnych należy wymienić ustawę z 28 marca 1933 (Dz. Ust. poz. 187) o wstrzymaniu eksmisji dzierżawców gruntów zajętych pod budynki i położonych w obrębie wsi i osad na obszarze okręgów sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie. — Dalej trzeba przytoczyć ustawodawstwo dotyczące scalenia gruntów.

Rozp. Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Sprawiedliwości z 10 października 1932 (Dz. Ust. poz. 918) w sprawie zmian w rozporządzeniu z 19 czerwca 1928 (Dz. Ust. poz. 659) dotyczy trybu przymusowego wykonania orzeczeń Komisji Ziemskich nakładających na uczestników scalenia obowiązek dopłat pieniężnych. Dalsze rozporządzenie wydane w tymże samym dniu (Dz. Ust. poz. 919) w sprawie zmian w rozp. z 27 sierpnia 1928 r. (Dz. Ust. poz. 763 w brzmieniu rozp. z 5 maja 1930 Dz. Ust. poz. 334 i rozp. z 30 maja 1931 Dz. Ust. poz. 485) dotyczy wykonywania ustawy o scaleniu gruntów. — Sprawy z noszenia służebności poświęcone jest rozp. z 10 października 1932 (Dz. Ust. poz. 920) odnoszące się do wykonywania rozp. Prez. Rzeczy. z 1 lutego 1927 o zniesieniu służebności w województwie kieleckim, lubelskim, łódzkim, warszawskim i w zachodniej części województwa białostockiego (por. do tego rozp. Ministra Reform Rolnych z 14 lutego 1927 Dz. Ust. poz. 109) oraz dalsze rozporządzenie z tego samego dnia (Dz. Ust. poz. 921) odnoszące się do województwa wołyńskiego, poleskiego, nowogrodzkiego, wileńskiego i do wschodniej części województwa białostockiego (por. do tego rozp. Ministra Reform Rolnych z 14 lutego 1927 r. Dz. Ust. poz. 110). — Wreszcie wydano szereg rozporządzeń dotyczących różnych dziedzin związanych z rolnictwem. I tak rozp. Min. Spraw, z 7 maja 1932 (Dz. Ust. poz. 464) określa instytucje powołane do pełnienia nadzoru nad przymusowym zarządzeniem gospodarstw rolnych poręczonym dłużnikom oraz do wydawania opinii o ich niegospodarczym. — Rozporządzenie Min. Spraw, z 4 lipca 1932 (Dz. Ust. poz. 632) odnosi się do rejestru zastawowego drzewnego i znaków zastawniczych (rozp. wydane na podstawie art. 5, 9 i 23 ust. z 14 marca 1932 o rejestrowym zastawie drzewnym Dz. Ust. poz. 317) a rozporządzenie Prez. Rzeczypospolitej z 23 sierpnia 1932 (Dz. Ust. poz. 655) zmienia rozporządzenie z 22 marca 1928 o rejestrowym zastawie rolniczym. — Wydane w porozumieniu z Min. Spraw, rozporządzenie w sprawie określenia stopy procentowej od dłużników pieniężnych małej własności rolnej daje możliwość obniżenia przez urzędy rozjemcze wysokości odsetek do 6% a ustawa z 29 marca 1933 r. (Dz. Ust. poz. 213) wprowadza — i to nie tylko dla rolnictwa lecz i dla nieruchomości miejskich — daleko idące ulgi w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych. — Dalej wprowadza rozp. Min. Spraw, z 22 paźdz. 1932 r. (Dz. Ust. poz.

801) zniżki przy sądowych opłatach hipotecznych i stawkach wynagrodzenia pisarzy hipotecznych za czynności związane ze sprzedażą działek przy parcelacji dokonywanej na, mocy ustawy o wykonaniu reformy rolnej. — Bardzo ważne ulgi dla rolnictwa zawiera również i ustawa z 20 grudnia 1932 (Dz. U. poz. 950) o obniżeniu procentowania i przedłużeniu okresów umorzenia wierzytelności długoterminowych zabezpieczających listy zastawne i obligacje, oraz wydanych na podstawie tych wierzytelności listów zastawnych i obligacyj.

III. Dalej przytoczyć trzeba szereg rozporządzeń dotyczących różnych dziedzin życia państwowego mających znaczenie również i dla postępowania sądowego. I tak rozp. Min. Spraw. z 5-go sierpnia 1932 (Dz. Ust. poz. 640) normuje tryb postępowania w sprawach wynikłych ze stosowania rozp. Prezydenta Rzplitej z 26 czerwca 1932 (Dz. Ust. poz. 496) o ograniczeniu nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach. — Rozporządzenie Ministra Skarbu z 10 paźdz. 1932 (Dz. Ust. poz. 842) zawiera przepisy wykonawcze do ustawy z 1 lipca 1926 o opłatach stemplowych (Dz. Ust. poz. 403. Por. też art. 3, 5 i 6 ustawy z 18 marca 1932 Dz. Ust. poz. 340). — Rozp. Min. Spraw. z 22 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 977) uchyla upoważnienia organów sądowych do sporządzania protestów wekslowych i czekowych, uchylając rozporządzenie z 16 czerwca 1925 (Dz. Ust. poz. 431). — Ustawa z 15 lutego 1933 (Dz. Ust. poz. 117) zmieniła częściowo ustawę z 18 marca 1925 (Dz. Ust. poz. 243) o izbach morskich. — Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z 24 marca 1933 (Dz. Ust. poz. 151) uzupełnia rozp. Prezydenta z 9 grudnia 1924 (Dz. Ust. poz. 967) o zmianie ustroju Prokuraturji Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. — Wreszcie należy wymienić rozp. Min. Spraw. z 6 marca 1933 (Dz. Ust. poz. 123) o wprowadzeniu rejestru handlowego dla państwowego przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon”, a także ustawę z 14 marca 1933 (Dz. Ust. poz. 147) o przekazywaniu bankom państwowym zarządu i ściągania niektórych bezspornych prywatno-prawnych roszczeń Skarbu Państwa.

IV. Z umów międzynarodowych należy wymienić ustawę z 10 marca 1932 (Dz. Ust. poz. 324) w sprawie ratyfikacji konwencji między Polską a Wielką Brytanią i Północną Irlandją o postępowaniu

w sprawach cywilnych i handlowych, podpisanej w Warszawie dnia 26 sierpnia 1931. Konwencję ogłoszono w Dz. Ust. z roku 1932 pod poz. 533 a oświadczenie rządowe o wymianie dokumentów ratyfikacyjnych pod poz. 534. Konwencję tę rozciągnięto na Palestynę i Transjordanję (Dz. Ust. z 1932 r. poz. 761). Tej samej konwencji dotyczy również i oświadczenie rządowe z 18 listopada 1932 (Dz. Ust. poz. 58 na rok 1933) o przystąpieniu do niej Nowej Zelandji. — Również i z Rumunją zawarła Polska konwencję podpisaną w Bukareszcie dnia 19 grudnia 1929 r. dotyczącą pomocy i ochrony sądowej w sprawach cywilnych (Dz. Ust. poz. 427; oświadczenie rządowe o wymianie dokumentów ratyfikacyjnych Dz. Ust. poz. 428). — W końcu trzeba przytoczyć ustawę z 15 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 17 na rok 1933) w sprawie ratyfikacji układu między Rządem Polskim a Niemieckim dotyczącego zaprzestania działalności Mieszanego Trybunału Rozjemczego niemiecko-polskiego a podpisanego w Paryżu dnia 1 grudnia 1931 r.

B. Wobec unifikacji dziedziny prawa procesowego oraz ustroju sądowego i adwokatury ustawodawstwo dzielnicowe posiada małe tylko znaczenie.

I. O ile idzie o b. zabór rosyjski, to jeżeli pominąć rozporządzenie dotyczące zmiany okręgów sądowych (por. Dz. Ust. na rok 1932 poz. 449, 501, 545, 553, 826 oraz Dz. Ust. na rok 1933 poz. 42) i utworzenia nowych wydziałów hipotecznych (Dz. Ust. z 1932 r. poz. 857 i z 1933 r. poz. 76), należy przytoczyć tylko rozp. Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Ministra Sprawiedliwości z 13 września 1932 (Dz. Ust. poz. 721) w sprawie wykonania ustawy z 18 marca 1932 (Dz. Ust. poz. 308) o uregulowaniu prawa własności gruntów oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw centralnych i wschodnich oraz rozp. Min. Spraw, z 15 grudnia 1932 (Dz. Ust. poz. 945) o wykazie zajętych nieruchomości niechiptekowanych, wydane w wykonaniu art. XXII przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (Dz. Ust. 1932 poz. 804). Rozporządzenia Min. Spraw, z 10 maja 1932 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu przepisów tymczasowych o kosztach sądowych obowiązujących w okręgach sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie (Dz. Ust. poz. 448 i 460) oraz rozp. Min. Spr. z 20 czerwca 1932 w tej samej sprawie (Dz. Ust. poz. 554) straciły na przy-

szłość swe znaczenie wobec art. 114 (por. jednak art. 117) przepisów o kosztach sądowych z 27 października 1932 (Dz. Ust. poz. 805). — W końcu przytoczyć należy rozp. Min. Spraw Wcwn. z 7 września 1932 (Dz. Ust. poz. 745) w sprawie oznaczenia terminów licytacji majątków nieruchomości.

II. W odniesieniu do b. zaboru austriackiego trzeba, poza rozporządzeniami o zmianie okręgów sądowych (Dz. Ust. 1932 poz. 361 i 741), wymienić ustawę z 17 marca 1932 (Dz. Ust. poz. 392) o postępowaniu uproszczonym przy regulowaniu stanu hipotecznego gruntów w związku ze scaleniem w okręgach sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz rozp. Min. Spraw, z 6 czerwca 1932 (Dz. Ust. poz. 459) o uproszczonym załatwianiu podań hipotecznych i wniosków o wydanie nakazów zapłaty w postępowaniu wezwawczem na obszarze sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz sądu okręgowego w Cieszynie. Wreszcie należy przytoczyć rozp. z 10 października 1932 (Dz. Ust. poz. 913) o uchyleniu niektórych przepisów rozp. z 16 sierpnia 1929 w sprawie wykonania ustawy z 23 marca 1929 (Dz. Ust. poz. 276) o uregulowaniu stanu hipotecznego nieruchomości oddanych w toku parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

III. Również i dla Ziemi Zachodnich i Górnego Śląska wydano kilka specjalnych rozporządzeń. Przedewszystkiem trzeba tu wymienić rozp. Prezydenta Rzeczyp. z 21 czerwca 1932 r. (Dz. Ust. poz. 495) uchylające egzekucję z płodów na pniu, której nie zna również nowy kodeks postępowania cywilnego. Inne rozporządzenia dotyczą zniesienia sądu okręgowego w Lesznie wraz ze zmianami okręgów sądów okręgowych w Ostrowie i Poznaniu (Dz. Ust. poz. 444 oraz poz. 502) oraz sądu okręgowego w Starogardzie i utworzenia sądu okręgowego w Gdyni (Dz. Ust. poz. 445 i poz. 503) tudzież zniesienia w Inowrocławiu wydziału zamiejscowego sądu okręgowego w Bydgoszczy (Dz. Ust. poz. 363). — W odniesieniu do Górnego Śląska trzeba przytoczyć oświadczenie Prezesa Rady Ministrów z 11 lutego 1933 (Dz. Ust. poz. 68) o wyrażeniu zgody Sejmu Śląskiego na wejście w życie na obszarze województwa śląskiego rozporządzenia Prezydenta Rzeczyp. z 29 listopada 1930 o „Prawie Górniczem” (Dz. Ust. z 1930 r. poz. 654). Zgodę wyrażono przez ustawę Sejmu Śląskiego z 14 listopada 1932 r. (Dz. Ust. Śląskich z 1 stycznia 1933 Nr. 1

poz.

1).

Prof. Br. Stelmachowski (Poznań).

6. KRONIKA USTAWODAWCZA

(za czas od 6 kwietnia do 27 maja)

Ustawy:

54. z dn. 17. III. 1933 o ratyfikacji traktatu przyjaźni, handlowego i praw konsularnych między polską a St. Zj. A. P. podpisanego w Waszyngtonie 15. VI. 1931 (Dz. U. Nr. 24, poz. 193).
55. z dn. 17. III. 1933 o ratyfikacji konwencji o połowie wielorybów podpisanej w Genewie 24. IX. 1931 (Dz. U. Nr. 24, poz. 194).
56. z dn. 17. III. 1933 o ratyfikacji aktu dodatkowego do konwencji międzynarodowej podpisanej w Bernie 23. XI. 1924 dotyczącej przewozu towarów kolejami żelaznymi, sporządzonego w Bernie 2. IX. 1932 (Dz. U. Nr. 24, poz. 195).
57. z dn. 17. III. 1932 o ratyfikacji 1) raportu, przyjętego w Londynie przez komitet rzeczoznawców z 11. VIII. 1931; 2) protokółów, dotyczących Bułgarii i Węgier, podpisanych w Londynie dn. 21. I. 1932 (Dz. U. Nr. 24, poz. 196).
58. z dn. 17. III. 1933 o ratyfikacji międzynarodowej konwencji o liniach ładunkowych (Dz. U. Nr. 25, poz. 205).
59. z dn. 18. III. 1933 o zmianie ustawy z 6. V. 1924 o pomocy państwowej na odbudowę budynków zniszczonych wskutek wojny (Dz. U. Nr. 25, poz. 206).
60. z dn. 18. III. 1933 o państwowych stypendjach i in. formach pomocy dla młodzieży szkół wyższych (Dz. U. Nr. 25, poz. 206).
61. z dn. 18. III. 1933 o przedłużeniu terminów składania niektórych egzaminów w szkołach akademickich (Dz. U. Nr. 25, poz. 207).
62. z dn. 24. III. 1933 o zmianie rozp. P. R. P. z 7. VI. 1924 o prawie przemysłowym (Dz. U. Nr. 25, poz. 208).
63. z dn. 24. III. 1933 o zmianie rozp. Pr. R. P. z dn. 15. III. 1927 o izbach przemysłowo - handlowych (Dz. U. Nr. 25, poz. 210).
64. z dn. 24. III. 1933 o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych (Dz. U. Nr. 25, poz. 211).
65. z dn. 25. III. 1933 o sprzedaży części państwowej nieruchomości w Hadze (Dz. U. Nr. 25, poz. 212).
66. z dn. 29. III. 1933 o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych (Dz. U. Nr. 25, poz. 213).

67. z dn. 18. III. 1933 o zmianie rozp. Pr. R. P. z 22. III. 1928 o badaniu zwierząt rzeźnych i mięsa (Dz. U. Nr. 27, poz. 226).
68. z dn. 22. III. 1933 o zmianie ustawy z 18. XII. 1919 o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. Nr. 27, poz. 227).
69. z dn. 22. III. 1933 o zmianie ustawy z 16. V. 1922 o urlo-pach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. Nr. 27, poz. 228).
70. z dn. 22. III. 1933 o zmianie rozp. Pr. R. P. z 24. XI. 1927 o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (Dz. U. Nr. 27, poz. 229).
71. z dn. 24. III. 1933 o wyłączeniu terenów budowlanych z pod działania przepisów o przebudowie ustroju rolnego (Dz. U. Nr. 27, poz. 230).
72. z dn. 14. III. o likwidacji mienia kasy oszczędn. zapomogo-wej pracowników Tow. Drogi Żelazno Fabryczno-Łódzkiej (Dz. U. Nr. 28, poz. 233).
73. z dn. 24. III. 1933 o nadzorze nad zbiornikami pod ciśnie-niem (Dz. U. Nr. 28, poz. 234).
75. z dn. 24. III. 1933 o zmianie warunków nabycia rozparcelo-wanych gruntów państwowych w woj. poznańskim i pomor-skiem (Dz. U. Nr. 28, poz. 235).
76. z dn. 28. III. 1933 o zmianie ustawy z 18. III. 1932 o wyku-pie gruntów, podlegających ustawie o ochronie drobnych dzierżawców rolnych (Dz. U. Nr. 28, poz. 236).
77. z dn. 14. III. 1933 o zmianie rozp. Pr. R. P. z 13. XII. 1927 o godłach i barwach państwowych, oznakach, chorągwiach i pieczęciach (Dz. U. Nr. 29, poz. 246).
78. z dn. 15. III. 1933 o szkołach akademickich (Dz. U. Nr. 29, poz. 247).
79. z dn. 24. III. 1933 o nadzwyczajnej daninie majątkowej (Dz. U. Nr. 29, poz. 248).
80. z dn. 25. III. 1933 o upoważnieniu Pr. R. P. do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. Nr. 29, poz. 249).
81. z dn. 28. III. o wykupie przez dzierżawców gruntów, zaję-tych pod budynki oraz gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach na obszarze sądów apelacyjnych w Warsza-wie, Lublinie i Wilnie (Dz. U. Nr. 29, poz. 250).
82. z dn. 28. III. 1933 o zmianie rozp. Pr. R. P. z 1. II. 1927 o zniesieniu służebności w woj. kieleckim, lubelskim, łódzkim, warszawskim i zach. części woj. białoostockiego (Dz. U. Nr. 29, poz. 251).

83. z dn. 28. III. 1933 o zmianie ustawy z 23. III. 1929 o uregulowaniu stanu hipotecznego nieruchomości rozparcelowanych na obszarze woj. krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (Dz. U. Nr. 29, poz. 252).
84. z dn. 28. III. 1933 o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich (Dz. U. Nr. 29, poz. 253).
85. z dn. 28. III. 1933 o utworzeniu urzędów rozjemczych do spraw majątkowych posiadaczy gospodarstw wiejskich (Dz. U. Nr. 29, poz. 253).
86. z dn. 29. III. 1933 o zmianie ustawy z 3. II. 1931 o państwowym Funduszu Drogowym (Dz. U. Nr. 29, poz. 254).
87. z dn. 29. III. 1933 o wysokości % od wkładów i innych lokat pieniężnych w K. K. O. i spółdzielniach (Dz. U. Nr. 29, poz. 255).
88. z dn. 17. III. 1933 o zmianie ustawy z 2. IV. 1925 o potrąceniach z uposażeń osób wojskowych i funkcjonariuszów administracji wojskowej (Dz. U. Nr. 30, poz. 258).
89. z dn. 17. III. 1933 o zmianie ustawy z 9. X. 1923 o uposażeniu funkcjonariuszów państwowych i wojska (Dz. U. Nr. 31, poz. 261).
90. z dn. 17. III. 1933 o rozporządzeniu ostatniej woli osób wojskowych (Dz. U. Nr. 31, poz. 262).
91. z dn. 25. III. 1933 o oddaniu niektórych gruntów państwowych (Dz. U. Nr. 21, poz. 263).
92. z dn. 28. III. 1933 o wynagrodzeniu za nieruchomości ziemskie, wypłacanem na podstawie ustawy z dn. 28. XII. 1925, o wykonaniu reformy rolnej (Dz. U. Nr. 31, poz. 265).
93. z dn. 28. III. 1933 o konwersji niektórych pożyczek w listach zastawnych państwowego Banku Rolnego i niektórych zobowiązań wobec Skarbu państwa na pożyczki z części kredytowej Funduszu obrotowej Reformy Rolnej, (Dz. U. Nr. 31, poz. 266).
94. z dn. 28. III. 1933 o uregulowaniu prawa własności gruntów rozparcelowanych w woj. poznańskim i pomorskim (Dz. U. Nr. 31, poz. 267).
95. z dn. 28. III. o zmianie ustawy z 20. VI. 1924 o uwłaszczeniu b. czynszowników, b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców w woj. nowogródzkim, poleskim, wołyńskim, wileńskim oraz w pow. grodzieńskim, wołkowyskim, bielskim, białostockim i sokolskim woj. białostockiego (Dz. U. Nr. 31, poz. 268).

96. z dn. 28. III. 1933 o biurach pisania podań i zakazie udzielania porad prawnych i prowadzenia cudzych spraw (Dz. U. Nr. 31, poz. 269).
97. z dn. 28. III. 1933 o kartelach (Dz. U. Nr. 31, poz. 270).
98. z dn. 29. III. 1933 o zmianie ustawy z 12. III. 1932 ułatwienie spłaty uciążliwych zobowiązań obciążających gospodarstwa rolne i zmianie rozp. Pr. R. P. z 23. VIII 1932 o segregacji wierzytelności na nieruchomościach ziemskich parcelowanych w celu spłaty uciążliwych zobowiązań (Dz. U. Nr. 31, poz. 271).
99. z dn. 18. III. 1933 o zmianie rozp. Pr. R. P. z 22. III. 1928 o zagospodarowaniu lasów państwowych (Dz. U. Nr. 32, poz. 272).
100. z dn. 22. III. 1933 o zarobkowym przewozie osób pojazdami mechanicznymi w obrębie gminy wiejskiej (Dz. U. Nr. 32, poz. 273).
101. z dn. 22. III. 1933 o przeznaczeniu wpływów z kar pieniężnych na akcję kulturalno-oświatową i opiekuńczą na rzecz robotników (Dz. U. Nr. 32, poz. 274).
102. z dn. 24. III. 1933 o zmianie ustawy z 3. VI. 1924 o poczcie, telegrafii i telefonii (Dz. U. Nr. 32, poz. 275).
103. z dn. 25. III. 1933 o częściowej zmianie ustawy z 10. XII. 1920 o budowie i utrzymaniu dróg publicznych w Polsce (Dz. U. Nr. 32, poz. 276).
104. z dn. 28. III. 1930 o wynagrodzeniu za nieruchomości ziemskie przejęte na własność państwa z mocy ustawy z 11. XII. 1929 o przejęciu na własność przez państwo ziemi w niektórych powiatach (Dz. U. Nr. 32, poz. 277).
105. z dn. 28. III. 1933 o zmianie ustawy z 18. III. 1932 o uregulowaniu prawa własności gruntów rozparcelowanych w woj. centralnych i wschodnich (Dz. U. Nr. 32, poz. 278).
106. z dn. 28. III. 1933 o opiece nad muzeami publicznymi (Dz. U. Nr. 32, poz. 279).
107. z dn. 29. III. 1933 o rzeźniach z prawem wyłączności (Dz. U. Nr. 32, poz. 280).
108. z dn. 25. III. 1933 o orderze wojennym „Virtuti militari” (Dz. U. Nr. 33, poz. 285).
109. z dn. 23. III. 1933 o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr. 35, poz. 294).
110. z dn. 17. III. 1933 o zmianie ustawy z 23. V. 1924 o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. Nr. 36, poz. 299).